

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Sedemdeseti nemški ka- toliški shod v Nürnbergu

Nürnberg, 25. avgusta.

Od 26. do 30. avgusta zboruje v Nürnbergu 70. katoliški shod nemških katoličanov. Čuli so se glasovi, naj bi se letos radi velike gospodarske stiske katoliški shod ne vršil. Večina se je odločila drugače in sicer po pravici. Kaj bi bili katoliški shodi, ako jih prirejamo samo v dobrih časih? Prazne parade! Katoliški shodi imajo čisto drugi cilj. So dnevi spraševanja vesti, so klicarji k novemu delu. Zato baš v šedanjih težkih dneh njihov glas ne sme umolkneti, čeprav jih mnogo ne bo zraven, ki bi se ga srčno radi udeležili.

Kaj ima nemški katolicizem v teh težkih dneh povedati svojemu ljudstvu? »Krščanski človek v socialnih stiskah naših dni je glavni predmet katoliškega shoda. Pri tem nam ni do tega, da na široko razkladamo vzroke sedanjega zla in strašen obseg, ki ga zavzema, ampak da osušimo solze in po svojih najboljših močeh odpomoremo zlu po potih in smernicah, kakor jih je oče vsega krščanstva, Pij XI. začrtal v svoji nesmrtni okrožnici Quadragesimo anno. Bolj kot kdarkoli v naši preteklosti, čutimo nujno potrebo, da v narodu zbudimo notranje verske sile, ki imajo še danes ključ organizirani brezbožnosti in izmaterializiranju vseh vrednot še vedno isto životvorno moč kot nekdanj. Proti brezdelnemu tarnanju, ki v sodobnem svetu ne vidi drugega kakor zlobo in prokletstvo, moramo postaviti delavno krščanstvo, kajti Bog vedno kliče in vabi k sebi in nobena doba ni od Boga prokleta. Delavno krščanstvo moramo postaviti proti nerodovitnemu radikalizmu, ki ga uganjajo nekateri vedno nemirni ljudje, ki trosijo le sol na rane in sejejo v srca obup. Po naši zemlji mora iz notranjih verskih vrelcev razcvetati novo življenje iz vere, čigar sadovi bodo dela ljubezni, zato da se ljudem našega časa, ki pripravljajo ekspedicije v Arktido in Himalajo pomore do največjega odkritja vseh stoletij: do odkritja in razumevanja socialnega človeka.

Tudi boljševizem je vera, ki se kakor vsaka vera ne straši pred žrtvami in odpovedjo. Strašna je žrtev, ki jo nalaga trpečemu ruskomu ljudstvu. Toda to je tostranska religija, najbolj grobo tostransko verovalje, kar jih je človeštvo doživelo. Zato bo in mora razpasti, kajti nikdar zemlja ne bo poslala paradiz, kakor obljublja in pričakuje boljševizem. Nasproti temu verovalju v golo tostranost, ki nosi v sebi kal smrti in obupa, postavljamo nemški katoličani živo krščansko religijo in njega, ki je svet premagal in kateremu se iz največjih bridičnosti nujno povrača vsako stoletje. Kajti On je mož bolečin, kakor ga je s toliko silnostjo vpodobil Nürnbergčan Albrecht Dürer in ga poveljeval drugi nürnbergski slikar Adam Kraft v svojem nesmrtnem »križevem potu«. Zato vzbuja sile in moči, ob katerih se mora razbiti vsaka druga vera. Bilo bi žalostno na svetu, če bi za človekovo vsosvrženje ne imeli drugih kakor gospodarska in politična sredstva. Ta nikdar ne rešijo popolnoma onih najglobljih vprašanj, ki jih življenje stavi na človeka. Zato mora naš katoliški shod predvsem govoriti o notranjih silah, o moči, ki poteka iz živga krščanstva. Ne bomo govorili o tem, kaj nas teži, ampak bomo razmotrivali in iskali sil, da se dvignemo in okrepimo.

Glavno delo na kongresu bo opravilo pet delavnih skupin. Prva skupina se bo pod vodstvom gospe dr. Gerte Krabbel in študijskega direktorja dr. Schnüppenkötterja pečala z vprašanji, ki jih življenje stavi na človeka. Zato mora naš katoliški shod predvsem govoriti o notranjih silah, o moči, ki poteka iz živga krščanstva. Ne bomo govorili o tem, kaj nas teži, ampak bomo razmotrivali in iskali sil, da se dvignemo in okrepimo. Glavno delo na kongresu bo opravilo pet delavnih skupin. Prva skupina se bo pod vodstvom gospe dr. Gerte Krabbel in študijskega direktorja dr. Schnüppenkötterja pečala z vprašanji, ki jih življenje stavi na človeka. Zato mora naš katoliški shod predvsem govoriti o notranjih silah, o moči, ki poteka iz živga krščanstva. Ne bomo govorili o tem, kaj nas teži, ampak bomo razmotrivali in iskali sil, da se dvignemo in okrepimo.

V delavnih odsekih se bo intenzivno delalo vse štiri dni tega tedna. Položen bo temelj, na katerem se bo gibalo naše prosvetno, kulturno, karitativno, socialno in versko delo v bodočem letu. V nedeljo, 30. avgusta, pa bo za zaključek veliko manifestacijsko zborovanje z običajno teoforično procesijo.

Ni slučaj, da smo si izbrali Nürnberg za sedež letošnjega katoliškega shoda. Nürnberg je eno najmodernejših sodobnih nemških mest s preko

Rusko-francosko-poljsko-romunski pakt?

Berlin 26. avg. Gospodarska in politična pogodba med Francijo in Sovjetsko unijo, za katero se tukaj izvanredno zanimajo, se še ni podpisala, vendar so pa tukajšnji politični krogi prepričani, da so glavna vprašanja rešena in da se bo ta važna pogodba podpisala v kratkem.

Glavni ali prav za prav edini vzrok, da sta se ruska in francoska vlada, ki sta do sedaj živeli takorekoč v bojem stanju, tako zelo približali, je seveda sedanja svetovna gospodarska kriza, ki je oslabil evropski trg za ruski izvoz, obenem pa otežila financiranje ruskih naročil v inozemstvu. Francija je od nekdaj bila važen trg za produkte ruskega gospodarskega in obenem razpolaga z ogromnimi finančnimi sredstvi, da z lahkoto lahko financira ruska naročila. Na drugi strani pa bi francoska industrija, ki se ima tudi boriti z velikimi težavami, rada osvojila zase nov trg v Rusiji.

Seveda ima uresničenje gospodarskega pakta med Francijo in Rusijo svoje težkoče, ker bo moralo, ako naj se pogodba podpiše, ostati nerešeno glavno vprašanje, ki obstoja med Francijo in Rusijo, to so carski dolgovi, ki jih sovjetska Rusija francoskim rentnikom noče vračati. Zaradi tega je že zdaj gotovo, da francoska vlada ne bo financirala ruskih naročil pri francoski industriji, ampak da bo financiranje prepuščeno privatni iniciativi francoskih bank. Pa tudi uvoz ruskih agrarnih produktov v Franciji ni lahek problem, ker bi se morale znižati francoske zaščitne carine na inozemske agrarne produkte.

Kljub temu bo do pogodbe med Rusijo in Francijo skoro gotovo prišlo. Pogodba pa ima tudi zelo velik zunanji političen pomen. Po informacijah nemških političnih diplomatičnih krogov, bo ta po-

godba nekaka osrednja točka politično-gospodarskih paktov, ki naj bi se obenem sklenili tudi med Poljsko in Sovjetsko unijo ter med Romunijo in Sovjetsko unijo. Na ta način bi se odstranila vedna nevarnost, ki preti Poljski od Nemčije in Romuniji od Rusije, in bi tako iz svetovne politike bil izločen nevaren moment, katerega je predvsem izrabljala v svoje srtne nemška politika. To je tudi tista točka, zaradi katere v Berlinu z vse kaj drugimi nego veselimi čustvi spremljajo potek francosko-ruskih pogajanj. Treba pa je reči, da so vzemirjeni nemški nacionalistični krogi, dočim demokratiški in socialistični krogi v paktu med Francijo in Rusijo vidijo le mogočno garancijo za svetovni mir.

Varšava, 26. avgusta. AA. Med Poljsko in Sovjetsko Rusijo je podpisan načrt pakta o medsebojnem nenapadanju. Pakt bo predložen v odobritev obema vladama.

Ostra opozicija delavske stranke proti MacDonaldovi vladi

London, 26. avg. tg. »Times« ugotavljajo kot tri najznačilnejše znake nove vlade, da je to najmanjši kabinet, ki se je sestavil v Angliji v modernem času, ker šteje samo 18 članov, dalje, da je kabinet izkušenih mož, katerih povprečna starost znaša 61 let in da so posamezni resori razdeljeni na politike, ki so že iz svojega prejšnjega ministrskega delovanja vešči temu poslu in imajo strokovno znanje, da bodo mogli takoj začeti reformno delo. Angleški jutranji listi z izjemo »Daily Herald« soglasno pozdravljajo novi kabinet narodnega sodlovanja in zaupno pričakujejo rešitve krize. Opozicija očita danes novi vladi, da hoče svoj varčevalni program uresničiti na hrbitih delavcev in da hočejo napraviti delavski razred izključno odgovoren za razvoj, kakor ga je zakrivil finančni in bančni svet. »Daily Herald« piše: »Začetek krize je iskati v polomu bank v Avstriji, Nemčiji in na Madjarskem. V zvezi s tem so težkoče londonskih bank v Cityju, ker so iskale visoke obresti in tem deželam preveč posodile. Radi teh napak angleških finančnikov je bilo potrebno posojati denar inozemskim denarnim zavodom, ki pa so potem diktirali svoje pogoje. Zato pa naj bodo sedaj kaznovani najrevnejši v državi. To ni fair.«

Včerajšnja vest istega lista, da je newyorška Federal Reserve Bank stavila za nove kredite gotove pogoje, se je med tem iz Amerike formalno demantirala.

Danes bo več shodov delavske stranke in strokovnih organizacij, na katerih bodo razpravljali o položaju, ki je nastal po sestavi nove vlade. Sklepali bodo tudi o tem, da se delavska stranka loči od vlade in da se iz stranke izključijo oni delavski ministri, ki so ostali v novi vladi. Dočim bo MacDonald odstopil od svojega mesta kot šef stranke in iz drugih pozicij, se pričakuje, da dominionski in kolonialni minister Thomas ne bo brez boja odložil svojega mesta kot predsednik železničarskih strokovnih organizacij. Prihodnji ponedeljek namestila Thomas na seji izvršnega odbora teh organizacij braniti svoje stališče. MacDonald se letnega kongresa angleških strokovnih organizacij v Bristolu ne bo udeležil kot predsednik. Na njegovo mesto bo stopil sir Arthur Henderson. Prvi govornik delavske stranke je obenem v imenu drugih govornikov objavil, da tega dela v novem kabinetu ne bo vršil.

Varčevalni program vlade

London, 26. avg. tg. Danes popoldne so bila važna posvetovanja raznih odborov delavske stranke in strokovnih organizacij o stališču stranke nasproti novemu kabinetu. Bivši zunanji minister Henderson bo novemu Mac Donaldovemu kabinetu v izvršnem odboru delavske stranke napovedal striktno opozicijo, ne da bi pri tem kritiziral osebno postopanje Mac Donalda. Sploh se izključitev ministrov delavske stranke, ki so ostali v kabinetu, ne bo izvršila na sovražen ali žaljiv način.

Po varčevalnem programu vlade se namerava podpora v brezposelnosti zavarovanju znižati za 10 odst., obene mpa zvišati tudi prispevke delodajalcev. Pri plačah učiteljev in skleržen prosvetnega proračuna hočejo privarčevati 11,5 milijonov funtov. Plače ministrov se bodo znižale za

400.000 prebivalci z bogato industrijo in trgovino. Je pa tudi eno najstarejših zibelk nemške kulture, ki hrani bogato dedščino zapadne krščanske kulture sploh, ki je v srednjem veku ravno v Nürnbergu rodila tako krasne sadove. V tej okoliščini zremo simbol letošnjega katoliškega shoda. Staro naj se združi in prilagodi novemu, času odgovarjajočemu. Predvsem pa naj zopet oživi med nami oni delavni krščanski duh, ki nam preko stoletij govori iz del Albrechta Dürerja, Adama Krafta, Veit Stossa in Petra Fischera, delavni duh katoliškega udeleževanja, o katerem pričajo sirotišnice, najdenišnice in bolnišnice srednjeveškega Nürnberga. Naj nam bo to simbol za sedanost.

Dr. W.

20 odst., če znašajo več kot 20.000 funtov na leto, ostale plače pa za 7,50 odst. Tudi plače višjih državnih uradnikov se nameravajo znižati za 20 odst., ostalih uradnikov pa za primerno manj. Nižjim uradnikom plač ne bodo zniževali. V vojnem proračunu nameravajo privarčevati 9 milijonov funtov, pri javnem zdravstvu pa 1,25 milijonov funtov.

Veliko zanimanje Francije

Pariz, 26. avgusta. fr. Posebno v finančnih krogih z veliko pozornostjo sledijo razvoju dogodkov na Angleskem. Saj je znano, da so Francozi investirali velike vsote svojega denarja v Angliji. Te naložbe so znašale pred zadnjim begom tujega kapitala iz Anglije, ki ga je povzročila finančna kriza v Nemčiji, okoli 140 milijonov funtov; od teh je Banque de France dala 80 milijonov, francoska državna blagajna 20, ostalo pa druge francoske banke. Ker se je Anglija s podelitvijo velikih kreditov Nemčiji tesno navezala na usodo nemškega gospodarstva, so pričeli Francozi takoj, ko se je pojavila kriza v Nemčiji, dvigati svoje naložbe v Angliji in danes znašajo vloge francoskih bank komaj še 30 milijonov funtov.

Znano je tudi, da je francoska emisijska banka

Romunija blizu bankerota

Bukarešta, 26. avg. tg. Ministrski predsednik Jorga je v Mangaliji pri Costanzii sprejel deputacijo posestnikov in kmetov. Bukareški listi opozarjajo na izjave Jorga, ki jih je podal tej deputaciji. Govori se, da je rekel, naj kmetje svojih zapadlih menic ne plačajo, če ne morejo, temveč naj jih pustijo protestirati. Tudi on sam ima protestirane menice in bo potom pravosodnega ministra odredil, da bodo sodišča do jeseni odlagala prisilne dražbe posestev, če gre za take primere. Dalje je baje izjavil Jorga, da so narodni kmetje na koncu svojih moči. Tehnični sve-

soudeležena pri posojilu 50 milijonov funtov šterlingov za polovico, med tem ko je ostalo polovico dala ameriška Federalna rezervna banka; to posojilo je najela Angleska banka, da vzdrži funt šterling na sedanji višini, in kakor priznava celo »Times«, je posojilo že skoro izčrpano. Anglija je tudi najboljši odjemalec francoskega blaga in obe državi sta v tesnih trgovinskih in finančnih stikih. Zanimanje francoske javnosti za usodo funta šterlinga je povsem upravičeno, kajti morebitni finančni polom na Angleskem bi zadal tudi Francijo in njeno gospodarstvo.

Nekoliko drugače gleda povprečni Francoz na angleško krizo s političnega vidika. Francozi ne morejo pozabiti, da je angleška zunanja politika po nastopu MacDonaldove vlade v l. 1929 ubrala odločno protifrancosko smer v korist Nemčiji. Francoski tisk je večkrat očital Anglezem, da je Hooverjev načrt za enoletni moratorij reparacij delo guvernerja Angleske banke g. Montague Norman, nadalje je Anglija rešila dunajsko Creditanstalt in s tem onemogočila Franciji, da bi že takratno avstrijsko finančno stisko izrabila tudi politično, in končno vsak povprečni Francoz ve, da je angleška banka zašla v stisko prav radi svojih ogromnih investicij v Nemčiji, ki so dajale realno podlago angleški protifrancoski politiki. Francozi so tudi MacDonaldu zamerili, da je pri izvedbi Hooverjevega načrta hotel igrati vodilno vlogo, ki bi prej pripadala Franciji kot najbolj prizadeti po načrtu. Po vsem tem ima pariški dopisnik »Timesa« menda prav, ko poroča, da francosko javno mnenje gleda malodane škodoželjno na angleško krizo, da ne rečemo, da jo MacDonaldu privoščili.

„Nautilus“ zopet pokvarjen

Oslo, 26. avg. AA. Po najnovejšem poročilu iz podmornice »Nautilus«, so se na njej vnovič pokvarili stroji. Led je odbil spodnje krmilo. Zato podmornica ne more izvršiti nadaljnjih poizkusov pod ledom. »Nautilus« je odplul na odprto morje in bo počakal na boljše vreme.

Gandi pride v London

Simla, 26. avgusta. AA. Po raznih nesoglasjih so bila na včerajšnjem sestanku med Gandhim in indskim podkraljem rešena vsa sporna vprašanja. Gandhi se bo udeležil indske konference v Londonu in se bo vkrcal na parnik 29. avgusta.

Krvav pretep med poslanci

Mehiko, 26. avg. AA. Snelci je bil v poslanski zbornici hud tepež. En poslanec je bil ubit, 4 pa ranjeni. Poslanci so rabili orožje. Preprij je nastal med razpravo o očitkih proti guvernerju Jalisco. Oddanih je bilo nad 60 strelav.

Imenovanja

Belgrad, 26. avgusta. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je bil na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra za notranje zadeve postavljen za policijskega komisarja v 7. skupini pri upravi policije v Ljubljani Anton Vodimelič, pristav 8. skupine v ministrstvu za notranje zadeve. Belgrad, 26. avg. AA. S sklepom ministra za socialno politiko in narodno zdravje je določen za vršilca dolžnosti šefa patopedemiološkega oddelka v Higijenskem zavodu v Ljubljani dr. Milosav Petrovič, pristav tega zavoda. Belgrad, 26. avg. AA. Po odredbi ministra za socialno politiko in narodno zdravje je določen ljen za sekundarja državne bolnišnice v Ljubljani v 8. skupini dr. Janko Pompe in za sekundarja v duševni bolnišnici na Studencu dr. Franc Pestotnik, dosedanj pripravniki.

Upokoje

Belgrad, 26. avgusta. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je bil na predlog ministra pravde in v soglasju s predsednikom vlade upokojen g. dr. Ljudevit Brenčec, sodnik razsodnega sodišča v Celju.

Izvoz ruskega žita

Budimpešta, 26. avg. tg. Nekateri listi pišejo, da je sovjetska Rusija vzela v najem veliko številno trgovskih ladij za eksport svojega žita. Rusija bo odvisno žito eksportirala preko Črnega morja in nbo ruski eksport imel velik vpliv na svetovni trg.

Litovski konkordat bo odpovedan

Rim, 26. avgusta. tg. V vatikanskih krogih se trdi, da je litovska vlada definitivno prekinila diplomatske odnose z Vatikanom. Pričakuje se, da bo odpovedan konkordat.

Nameravan atentat na Venizelos

Bukarešta, 26. avgusta. tg. Listi poročajo, da je ob priliki Venizelosovega obiska v Temesvaru aretirala dva sumljiva mladeniča, da sta hotela nanj izvršiti atentat. Eden od njiju je ravno potegnil revolver, ko je prišel Venizelos mimo njega, vendar so ga po detektivni pravočasno mizorožili.

Romunsko-grški pakt

Bukarešta, 26. avgusta. tg. Po Venizelosovem odhodu se nadaljujejo romunsko-grška diplomatska pogajanja. Trdi se, da bo prihodnji mesec v Zene sklenjen grško-romunski sporazum o nenapadanju.

Belgrad, 26. avg. tg. Za čim uspešnejše delo premične razstave, katere pokrovitelj je kralj, častni predsednik pa general Živković, so dobile vse banke uprave kredit po 100.000 Din.

Belgrad, 26. avg. tg. Kmetijski minister je odobril ustanovitev društva zveze vinogradnikov s sedežem v Belgradu.

Belgrad, 26. avg. tg. Uprava monopolov dela na zboljšanju kvalitete tobaka in bo v to svrhu odredila potreben kredit za zgraditev skladišč. Istotako bo nabavila za tobačne tovarne najboljše stroje.

Unrešena vprašanja napoved: Jaso in hladno.

Framasonska vlada „utrjuje“ republiko z vojaškimi brigadami

Proti Baskom mobilizirane tri brigade — Pregarjanje katoliškega tiska
Madridska vlada bo pospešila razpad . panije

Madrid, 26. avg. Protikatoliška politika španske vlade je zelo razburila katoliško prebivalstvo baskijskih provinc in Navarre. Nepripravljeni anglijski »Times« poroča iz Madrida, da se narod v severni Španiji ni dejansko uprl republikani niti se ni odkrila kakšna dejanska zarota, pač pa se je vlada g. Aleala Zamore hudo ustrašila očitne nejevolje katoliškega ljudstva, ki ogroženo obsoja kulturni boj zoper dedno katoliško vero in katoliško Cerkev. Vlada hoče preprečiti eventualen protirepublikanski pokret, ki bi lahko zavzel jako nevarne dimenzije, ter hoče Baskom pokazati, da je republika trdno odločena, da se brani in zadušiti vsak odpor proti njeni politiki.

Treba je vedeti, da Baskov ni razburil samo ustavni načrt, ki predvideva razpust vseh katoliških redov in pa konfiskacijo cerkvenega premoženja, ampak tudi ona določba načrta, ki prvič govori v Španijo razporeko, kakor da bi španska republika ne imela nujnejše skrbi kakor to, da bi omogočila nezadovoljnim zakoncem, da se ločijo. Originalen je ta paragraf tudi radi tega, ker v slučaju, ako žena zahteva ločitev, mora sodnik zakon ločiti, četudi bi žena ne navedla nobenih razlogov, četudi se od moža zahteva ulemeljitev ločitvenega zahtevka.

Zagrizeni framasoni, vojni minister Azana, je dirigiral v Basko tri brigade, in sicer na vojaške vaje za petnajst dni, v resnici pa zato, da preiščejo vasi in pristave v baskijskih gorah za orožjem in sekirajo katoliški veri zvesto prebivalstvo. Te tri brigade, od katerih vsaka šteje 10.000 mož, so opremlili s strojnimi in žarometi, kakor da imajo oditi med divjake v Afriko. Seveda so koncentrirali v Baskih tudi na tisoče orožništva. Kakor da bi to še ne bilo zadosti, so poslali v Ferrol strahovate baskijske prebivalstvo križarke, ki nosi po bridki ironiji nasode ime »Libertad« (Svoboda). Obenem je vlada, ki v svojem ustavnem načrtu proglasa neomejeno svobodo tiska, ustavila vseh sedem katoliških in nacionalnih dnevnikov, ki izhajajo v baskijskih provinc, med njimi časopise »La Constancia« in »La Gaceta del Norte« v Baskih ter »El Pensamiento Navarro«, »La tradición Navarra« in »El Diario de Navarra« v navarski provinci.

Vlada je tudi dala aretirati glavnega urednika lista »La Constancia« in San Sebastianu in pa vodjo avtonomističnega baskijskega gibanja don Juana

Olazabala, ki se je sam javil oblasti in prevzel vso odgovornost za članek, ki ga je napisal v »Tradición Navarra«. Ta aretacija dokazuje, da madridska framasonerija neče samo zadeti katolicizma, ampak tudi avtonomizem, kateri ji je kljub obljubi, ki jo je dala pred letom katalonskim in baskijskim narodnim voditeljem v San Sebastianu, ko je rabila njihove pomoči za strmoglavljenje monarhije, tren v peti.

Da pokaže vse licemerstvo, ki je lastno vladi adobrega katolika Zamore, je ta vlada odredila, da imajo v Bilbau, kjer je poleg katoličanov tudi veliko liberalcev in socialistov, orožniki stražiti cerkve, da ne bi jih protiverski elementi napadli in sežgali...

Vlada je obenem zasedla fabriki za orožje v Eibaru in Guerniki, ker sumi, da sta v zadnjem času prodali veliko revolverjev in pušk gorskemu prebivalstvu. Vlada v glavnem opravičuje te svoje izredne odredbe s tem, da je »Gaceta del Norte« pisala v uvodniku, da je minul čas potrpljenja ter da je prišel moment, da ljudstvo zagradi za orožje in brani svoje katoliške svetinje proti framasonskim besedolomcem v Madridu, ki so po predsedniku Zamori svoje zagotavljali, da bodo spoštovali in ščitili svobodo Cerkev, ker so takrat katoličane potrebovali v borbi zoper monarhijo. Razburjenje baskijskih katoličanov je najbolj povzročila aretacija pomožnega škola mesta Vitorie, megra Echegurena, ki ga vlada dolži, da je po nalogu v tujni bivačnega kardinala Segure hotel spraviti na varno v Francijo cerkveni denar.

Glavno katoliško glasilo »El Debate« v Madridu odločno protestira proti protikatoliški politiki vlade, čeprav meni, da ni prav, če bi se vodila proti vladi nelegalna kampanja.

Po najnovejših vesteh je razburjenje baskijskega prebivalstva vedno večje in je doseglo vsi višek, ko je ljudstvo videlo, kako »svobodoljubna« vlada na upravičeni protest baskijskega naroda zoper pregarjanje njegove dedne vere odgovarja s tem, da pošilja na kmetsko ljudstvo celo armado.

Tudi v Franciji so zelo vznemirjeni zaradi teh ukrepov madridske vlade. V Parizu vlada splošno prepričanje, da bo republika s tem popolnoma odbila od sebe vse severne province in tako pospešila razpad Španije. To je rezultat politike frama-

sonskih profesorjev madridske univerze, ki solijo sedanjim vladi pamet.

Medtem pa anarhisti in boljševiki nemoteno rujejo naprej proti framasonski republikani in je policija odkrila sindikalistično zaroto proti ministru za notranje zadeve Mauri.

Generalna ofenziva proti republikli

Madrid, 26. avg. tg. V poslanski zbornici je prišlo do hudih debat in razburjenih medklincev, ko so katoliški poslanci vložili interpelacijo radi suspendiranja 12 katoliških listov v severnih provincih. Notranji minister je s čitanjem besedila dokazoval, da so si dotični listi dovoljevali hude napade na vlado in republiko in da so govorniki na shodih odkrito pozivljali na državljansko vojno. Suspendirani listi so brzojavili »narodnemu časnikarskemu uradu« v Ženevi in prijavili svoj protest proti tej prepovedi. Splošna razburjenost je povzročila v raznih mestih spopade in pretepe. V Barceloni so stopili v stavko vsi kovinski delavci. V Bilbau so se širile neresnice vesti o tem, da nameravajo banke ustaviti plačila. Po vseh znakih sodče je kmalu pričakovati, da se bo začela generalna ofenziva vseh nasprotnikov republike.

Stališče svete stolice

Milan, 26. avg. tg. V varstvo pravice katoliške Cerkev v Španiji pripravlja Vatikan odločen protest proti zadnjim cerkvenopravnim odredbam španske vlade. Obenem pa se ne prikriva, da je sv. stolica pripravljena k pogajanjem z novim režimom v Španiji, da pride v interesu katolicizma do sporazuma z republikanskim režimom, ki bi bil sprejemljiv za kurijo. Iz vatikanskih listov je razvidno, da bo spremenjeni politični položaj omogočil dalekosežne spremembe obstoječega konkordata, o katerih bo sv. stolica rada razpravljala in se izjavila pripravljeno, vpoštevati nove zahteve, kolikor se ne tičejo cerkvenih dogem. Kot predpogoj trajnega sporazuma pa zahteva sv. stolica, da preneha hujskanje proti duhovščini in pregarjanje verskih redov.

Madžarski režim močne roke

Budimpešta, 26. avgusta. Z. V. madžarskem političnem življenju se z velikim zanimanjem pričakuje predstavitev nove vlade v parlamentu. Grof Karoly bo podal ekspozé o programu nove vlade, ki je omejena le na gospodarska vprašanja. Naloga Karolyjeve vlade je, izvesti ravnotežje državnega gospodarstva. Vendar pa to ne pomeni, da bo po končani izvedbi njegovega programa njegova vlada odstopila. Karolyjev obstanek je odvisen predvsem od atmosfere v parlamentu in od razpoloženja strank, najbolj pa od stvarnega položaja v državi. Za danes zvečer je sklicana medstrankarska konferenca, na kateri bo imel Karoly svoj včerajšnji ekspozé. Karoly dela to radi tega, da bi že sedaj omečil nasprotstva opozicije. Značilno je, da grof Karoly pripravlja načrt, s katerim bo odstavil mnogo velikih županov. Verjetno je, da bodo novi veliki župani ljudje, ki so naklonjeni Gömbösu, tako da bo držal v svojih rokah ves notranji aparat. Po Bethlenovem nasvetu bo nova vlada vlada močne roke. Bethlen potuje jutri v Italijo in ne bo pristojoval otvoritvi parlamenta.

Budimpešta, 26. avgusta. AA. Na predlog predsednika madžarske vlade grofa Karolyja je ministrski svet vzel vsem ministrom in ostalim državnim uradnikom državne avtomobile.

Zahteve socialistov

Budimpešta, 26. 8. tg. Člani opozicije v odboru tridesetih so vložili praktične predloge za varčevalni program. Opozicija zahteva med drugim zmanjšanje dispozičijskega fonda in fonda za časnikarske informacije, da se ukinejo železniške prestre vozovnice na državnih železnicah, tudi vozovnice poslancev, ustavitve plačevanja inozemskih dolgov in ukinitje uradnih mest političnih državnih tajnikov, združenje več velikih županstev, ukinitje izplačevanja pokojnin v inozemstvu in ustavitve nesmiselnih in dragih zbernic.

Zlata valuta

Budimpešta, 23. avg. Z. Ministrski svet je končal pregledovanje nujnih odredb in jih danes jutraj predložil odboru 33. Med temi predlogi se nahaja tudi predlog, s katerim se določa pengő zlata baza. Boje se, da bo 1. september, to je na dan, ko dobi zlati pengő zakonu veljavo in stopi v življenje kot edina državna računsko enota, imela Madžarska dvojno valuto. Madžarska je že večera poročala o zakonskem predlogu, s katerim se oba pengő izenačita. To se motivira zaradi povoljnega poročila Narodne banke, v katerem se trdi, da je pengő pokrit v devizah in da se je zmanjšal odtok denarja. Strokovnjaki ne vedo, ali naj to pomeni, da dobi Madžarska zlato valuto, ali pa da bo Bethlenova reforma zlatega pengő dobila le praktičen pomen in pravno ime.

Kaj misli dr. Brüning o gospodarskem položaju sveta

Berlin, 26. avg. tg. Dr. Brüning je dal berlinskim dopisnikom izjemskih listov izjavo, v kateri pravi: »Svetovna gospodarska kriza se bo nadaljevala in se poslabšala. Edini izhod je čim ožje mednarodno sodelovanje, da se ustavi padanje cen. Obenem bi se morala gospodarsko oslabilene države zopet postaviti v položaj, da bi mogle kupovati, za kar je potreben gospodarski in politični mir. Narod bi moral razumeti, da Nemčija ni več v poslovni krizi, temveč da je omajano zaupanje v splošno gospodarsko stabilnost. O nadaljnjem razvoju reparacijskega problema je izjavil dr. Brüning, da je bodočnost reparacij odvisna od ameriških Zdrženih držav. Pred sestankom zveznega parlamenta v Washingtonu meseca decembra pa ni pričakoval nobenega odločilnega preokreta. Kar se tiče francoskega predloga za 10 letni politični moratorij med Francijo in Nemčijo, se mora Nemčija prej sporazumeti z ostalimi državami in posebno s Francijo glede konkretnih gospodarskih vprašanj, posebno glede carin in mednarodnih kartelov. O nameravani carinski uniji z Avstrijo je izjavil dr. Brüning: »Če bo haaska razsodba za nas ugodna, bo svet spoznal, da je Nemčija svetovni problem carin za en korak približala rešitvi. Ker se je Nemčija že izrekla pripravljena, pogajati se tudi z drugimi državami za slične carinske unije, bi Nemčija pričakovala, da ji bodo druge vlade predlagale konstruktivne rešitve.« Vprašanje nemške oklopne križarke »B« dr. Brüning ne smatra za tako, da bi bilo predmet mednarodnega obravnavanja. Končno je govoril dr. Brüning o položaju, ki ga je pričakovali prihodnjo zimo, ter rekel, da bo ta zima Nemčiji in vsemu svetu povzročila več težav, kakor jih je svet doživel v esem stoletju. Kljub temu je dr. Brüning glede Nemčije optimističen, ker so zadnji tedni pokazali, v koliki meri se zna nemški narod obvladati.

Centev brezposelnih v prihodnji zimi s 7 milijoni je previsoka. Dalje se je dr. Brüning izjavil proti govoricam o nameravani državnokapitalistični reformi. Nadzor države nad bankami ne bo šel dalje kakor v Združenih državah. Tudi nazore vlade glede nemških kartelov ni moči spraviti v zvezo s pojmom državnega kapitalizma. Vlada pa je odločena kartelne cene pozimi znižati in če treba, kartele sploh likvidirati.

Kako naj se reši svetovna kriza?

Amsterdam, 26. avg. Z. Na prvem socialnem ekonomskem kongresu, ki se vrši v Amsterdamu, je predložil večerni član ameriške delegacije dr. Lewis Lorrine predlog o petletnem načrtu za sanacijo gospodarstva v svetu. Ta načrt ima v glavnem tri pravce. Predvideva moratorij za dobo 5 let, za vse reparacije in vojne dolgeve. Nadalje predvideva mednarodna posojila s sodelovanjem vseh držav in bi se v to svrhu osnovala mednarodna industrijska banka, a za nadzor nad izvedbo 5 letnega načrta bi se moral osnovati svetovni gospodarski svet. Ta program je izzval veliko senzacijo v krogih ekonomskih strokovnjakov, ki na tej konferenci sodelujejo.

Epidemija v Grčiji

Atene, 26. avg. Z. Strahovita bolezen denga, ki se je lani pojavila, se je začela ponovno razširati. Glavni tajnik ministrstva narodnega zdravja je s štabom zdravnikov in drugih strokovnjakov odšel na otok Sira, da skuša preprečiti razširjanje bolezni.

3. kolo šahovskega turnirja na Bledu

Dr. Astaloš je dobileno partijo proti dr. Aljehinu le remiziral
Samo ena zmaga in šest remijev

Bled, 26. avg. Največje zanimanje je vzbudila danes partija dr. Astaloš proti Aljehinu. Posebno okoli 30. poteze, ko je bil Aljehin v velikih skripcih, je bilo okoli njegove mize vse polno gledalcev, dočim so bile ostale partije tačas skoraj vse brez kiblecev. Otvorila sta francosko igro. Aljehin je najbrž podcenjeval svojega nasprotnika, kar bi ga kmalu stalo partijo. Raztrgal si je obe krili, tako da je moral obdržati kralja na svojem mestu v sredini. Astaloš je napravil veliko rožado in se lepo centraliziral. Gotov del partije je Astaloš igral dobro in spravljal Aljehina v skrajno nevarno pozicijo. Dobil bi lahko celo stolp, toda igral je boječe in prehnjal počasi v končnico, v kateri je imel kmata več in ki je bila zanj gladko dobljena. Aljehin se je branil s silnim naporom in končno se mu je le posrečilo, da je remiziral izgubljeno partijo. Na koncu partije se Astaloš ni postavil bogve kako. Škoda za partijo.

Edina zmaga je bila danes v partiji Colle—Kashdan. Kashdan je igral zelo močno in prišel v boljše pozicijo. V tej poziciji je nekorrektno žrtvoval konja, nakar so nastale silne komplikacije. Nasprotnikovega kralja je pogljal ven iz svojega polja. Končno je dobil po težki borbi kvaliteto in je popoldne položil Colleja na fla. Vse druge partije so bile remis.

Prva odločitev današnjega kola je bila porušitev Maroczyjevega rekorda v 13 potezah. Njegov rekord je dosegla mlada garda in sicer sta Pirc in Flohr sklenila mir že po 14. potezi. Mlada garda predira na vseh koncih in izgleda, da Vidmarjeva izjava, predložiti na turnirju borbo med staro in mlado gardo, res ni bila prazna. Igrala sta damski gambit, ki ga je Flohr pariral s slovansko obrambo s ljankeširanim kraljevim tekačem. Pirc si je zgradil le prav dobro pozicijo, katero bi bilo pa treba izkoristiti, če bi hotel dobiti. Toda Pirc v

začetku turnirja svoje partije raje hitro konča, da si prihrani energijo za pozneje. Končno pa ga jutri čaka strašni Bogoljubov.

Drugi remis je sledil v partiji Njemcovič proti Bogoljubovu. Igrala sta francosko igro, v kateri je Njemcovič nasprotniku izoliral kmata d5. Bogoljubov je tega kmata tako okreplil, da Njemcovič ni imel nobenega objekta več za napad. Zato sta se zedila za remis že v 21. potezi.

Vidmar in Maroczy sta napravila prijateljski remis. Igrala sta damski gambit in sta prve poteze absolutirala zelo hitro. Izmenjala sta precej figur in nastala je pozicija, v kateri je imel majoriteto kmelov na kraljevem krilu Vidmar, na damskem pa Maroczy. Pozicija je stila Vidmarja k napadu na kraljevem krilu. Toda proti izvršni obrambi Maroczyja ni mogel nič doseči. Ob zadnji potezi je zelo dolgo premišljeval, in ko se je prepračil, da ne more nič opraviti, je dal partijo remis.

Tartakower je dobro otvoril proti Kostiću, ki si je nekoliko oslabil pozicijo svojega krila. To je naglo Tartakowerja k napadu, ki pa je bil pre zgoden, ker ni imel še dovolj figur razvitih. Napad je bil precej hud in je Tartakower z žrtvijo figur popolnoma razbil pozicijo Kostićevega krila. Ker pa v akciji ni imel drugih figur kot kraljico, se je moral zadovoljiti, da je z njo prisilil remis s večnim izhom.

Dočim so bili vsi ti remis precej brezbarvni, je bil remis v partiji Stoltz—Spielmann popolnoma drugačen. Do sedaj je bilo malo partij, v katerih bi se borila mojstra tako ogroženo. Spielmann je odgovoril Stoltzu s holandsko igro. Stoltz je igral zelo lepo in dosegel boljšo pozicijo. V središčici je bila situacija: Stoltz je imel na damskem krilu zdravo majoriteto kmelov in močan centrum, pri tem pa nekoliko oslabiljeno kraljevo krilo. Spielmann pa je imel f-linijo in majoriteto kmelov na kraljevem krilu, v centru pa je imel zelo slabega kmata, s katerim je imel precej sitnosti. Loo gos pozicija je zahtevala, da Spielmann napade kraljevo krilo. Zasedel je močno f-linijo in grozil z nevarnimi napadi na kralja. Slab kmet v centru pa ga je pri tem znatno oviral in Stoltz je uspelo, da si je ustvaril iz svoje majoritete na damskem krilu prostega kmata, ki je hotel proti zadnji liniji. Pri tem pa ga je zopet ovirala njegova slaba točka, namreč oslabiljeno kraljevo krilo. Spielmann je to izvršno izkoristil in ugrabil nevarnega prostega kmata, nakar je partija končala z remis.

Stanje po III. kolu je sledeče: dr. Aljehin 2½, dr. Vidmar, Spielmann, Kashdan 2, Bogoljubov, Pirc, Kostić, Astaloš, Maroczy, Njemcovič 1½, Flohr, Stoltz, Tartakower 1, Colle ½.

Jutri igrajo v četrtim kolu: Aljehin—Vidmar, Spielmann—Flohr, Bogoljubov—Pirc, Kashdan—Njemcovič, Maroczy—Colle, Kostić—Astaloš, Stoltz—Tartakower.

Pola Negri umira

San Francisco, 26. avg. Z. Stanje filmske igralk Pole Negri se je zelo poslabšalo. Poleg vnelja slepica so se ji vnela sedaj še pljuča, kar pomeni neizogibno smrt. Zdravniki so izgubili vsako upoštevanje rešitev.

V svojem in svojih otrok imenu javljam vsem prijateljem in znancem tužno vest, da se je moj dobri oče, oziroma stari oče, gospod

Gašper Lavtižar

posestnik, bivši dolgoletni župan itd.

danes, v 81. letu svojega življenja, po večletnem, mučnem, trpljenju preselil k svojemu Stvarniku.

Zemeljski ostanki se bodo izročili materi zemlji v petek dopoldne na domačem pokopališču.

Kranjska gora, dne 26. avgusta 1931.

JOSIP LAVTIZAR.

NACELSTVO POSOJILNICE V KRANJSKI GORI
naznanja tužno vest, da je njen soustanovitelj in načelnika namestnik, gospod

Gašper Lavtižar

posestnik itd.

danes po dolgem trpljenju: pokrepčan za večnost, umri.

Zadružnemu delavcu — hvaležen in trajen spomin!

Kranjska gora, dne 26. avgusta 1931.

Jubilej zdravilišča Golnik

Ljubljana, 26. avg. AA. Jutri bo na Golniku svečana proslava desetletnice obstoja zdravilišča. Spored proslave je tale: Ob 8 posvetitev oltarja v novi kapeli, ob 10 sprejem gostov, nato av. maša, ki jo daruje knezoškof dr. Rožman, in blagoslovitev zavoda, ob 11 ogled zavoda, ob 13 skupni obed.

Razvoj zdravilišča Golnika

Prvotno je bil Golnik zamišljen kot pravo invalidsko zdravilišče, namenjeno zdravljenju številnih vojakov, ki so se vračali težko tuberkulozni, ogražajoč še povrhu svoje po lakoti vojnih let itak oslabilene žene in otroke.

Ko je l. 1920 od deželne vlade v Ljubljani bil imenovan za načelnika invalidskega oddelka dr. A. Breclj, se je lotil težkega dela za je-tične invalide dobiti primerno zdravilišče. V sporazumu s tedanjim predsednikom dr. Brejcem in poverjenikom dr. Gosarjem se je skupno z dv. svetnikom dr. Zupancem in inž. Hanušem lotil tega posla. Deželna vlada je 4. nov. 1920

Dr. Anton Breclj, prvi ustvaritelj zdravilišča na Golniku.

dovolila 3 milijone kron posojila iz demobilizacijskega denarja. Že dne 27. novembra se je na Golniku vršil krajevni ogled, ki se ga je udeležil med drugimi tudi poverjenik A. Ravnihar ter arhitekt Vurnik, ki je izdelal načrt za preuredbo tedanje graščine v zdravilišče za jetično.

Ko je decembra 1920 prišlo do spremembe pri deželni vladi in je postal predsednik dr. Baltič, se je aprila l. 1921 vršil drugi ogled, nakar je arh. Vurnik izdelal podrobne načrte. Majnika l. 1921 so bila razpisana dela. Ves ta čas je bil dr. Breclj kot načelnik invalidskega oddelka glavna gonilna sila za Golnik.

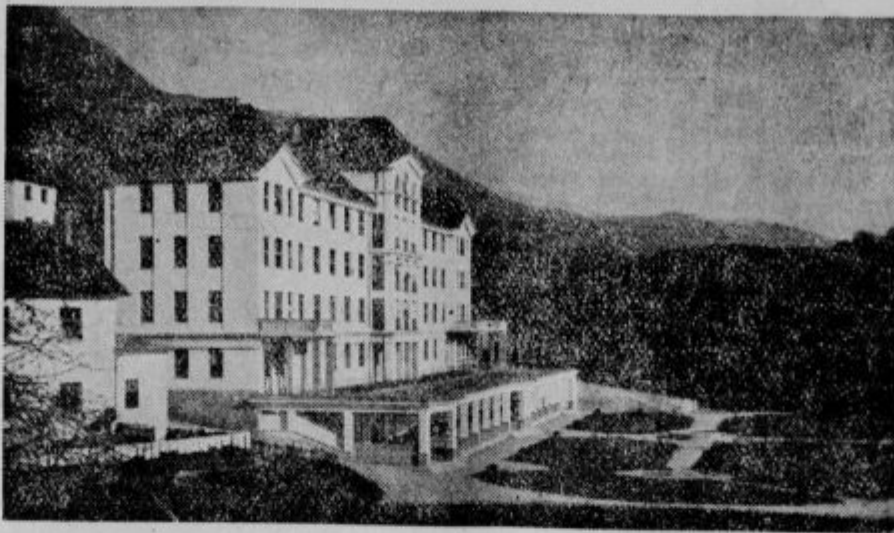
Po 27. jun. leta 1921 so se zaradi centralistične ustave izvršile temeljite spremembe v Ljubljani. Poverjenik za socialno skrbstvo je postal g. Ribnikar, namestnik za Slovenijo pa je bil g. Hribar, ki je l. avg. prevzel vse posle bivše deželne vlade ter je imel dobro voljo podpirati prizadevanje, da bi se na Golniku, zdravilišče za jetične preuredilo tako, kakor je zahtevala potreba. Toda od centralne vlade je bilo tedaj vedno težje dobiti sredstev. Vendar je sredi januarja prihodnjega leta bila za Golnik nakupljena potrebna oprema, nabavljen rentgenski aparat, instrumenti in drugo. Pri tem ima velike zasluge poleg dr. Breclja, ki je še vodil invalidski oddelk, pred vsem dr. Haus in pa dr. Jež, ki je bil ravnatelj invalidskega oddelka v Belgradu. Tistega leta je dr. Breclj radi nastalih razmer moral odstopiti in je usodo Golnika poslej vodil dr. Goršič, ki se mu je z veliko težavo posrečilo dobiti zopet potreben kredit, da je oskrboval in izpopolnjeval Golnik. Do leta 1926 je Golnik tako napredoval, da je bil zasoden popolnoma. Avgusta leta 1925 so prišli na Golnik prvi bolniki, ki jih je poslal tja Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, ki je za svoje varovanje plačeval potrebno oskrbnino. Poleg njih so se začeli posluževati Golnika tudi drugi bolniki in tudi drugi jetični bolniki. Tako se je v tem času Golnik mogel sam vzdrževati. Leta 1926 je arhitekt Černivec izdelal načrt za novo veliko ležalno lopo, krasno teraso pred sanatorijem, od koder je silno lep razgled. Tedaj so v zavod napeljali tudi elektriko.

Nova doba za Golnik se je pričela zopet leta 1928, ko je nastopil občinski odbor v Ljubljani, v katerem je prevzel oddelk za socialno skrbstvo in narodno zdravje zopet dr. Breclj. Po njegovem prizadevanju je obl. odbor sklenil zavod znatno razširiti in ga popolnoma modernizirati. Zasluga bivšega občinskega odbora in pred vsem njegovega odbornika dr. Breclja je, da se bo danes na Golniku vršila blagoslovitev tako razširjenega zavoda, in da bo danes prenovljen in modernizirani Golnik s ponosom lahko praznoval svojo 10-letnico.

L. 1928 je postalo potrebno gospodarsko poslopje, pozneje pa šestnadstropni prizidek in glavni poslopju, v katerem se nahajajo vsi potrebni zdravniški prostori, tako operacijska soba s pritliklinami, ordinacijski prostori, helioterapija, lekarna itd. Poleg tega pa tudi najlepše razredne sobe ter ležalne lože za težko bolne. Na strehi te visoke stavbe se nahaja del meteorološke postaje zavoda, gledaku se pa nudi prekrasen razgled po celnem vencu slovenskih planin ter daleč proti jugu.

Nastal pa je tedaj tudi prizidek k stanovanjskemu poslopju za sestre, ki je bilo že davno premajhno, velika, originalno zamušljena kapela in veliko upravno poslopje s pisarnami, poštnim uradom in stanovanji za namesčence zavoda. (Načrti arh. prof. Vurnik). V notranjo izpopolnitev se je povečala in modernizirala kuhinja, gradila velika hladilnica itd. Leta 1930 pa si je zavod mogel omisliti nov, moderen rentgen-aparat, ki služi tako v diagnostične, kakor tudi v terapevtske svrhe.

Sele letos je bila ta gradbena doba zaključena in se v tej fazi razvoja zavod ob priliki današnje blagoslovitve in desetletnice prvič predstavlja uradno širši javnosti. Saj se je vsa leta loslej prav malo slišalo o Golniku. Delalo se je tiho in vztrajno z edinim ciljem: ustvarjati zdravilišče, ki bo odgovarjalo vsem zahtevam novodobne medicine ter je obenem prijeten in udoben dom vsem tuberkuloznim bolnikom, ki se zatekajo

Sanatorij s teraso.

Dokaz, da se je ta cilj dosegel, vidimo v izredno visoki frekvenci, kljub temu, da so tekom let nastala druga velika zdravilišča v naši državi. Mnogo bolnikov se zdravi s pomočjo tuberkulina in zlatih soli itd. itd.

O obsegu zdravniškega dela dajo približno sliko sledeče številke: kliničnih preiskav je bilo 1930 leta 5200, rentgenoloških presvetiljav 2326, rentgenogramov 725, laboratorijskih pregledov 4540.

Mnogo paznje se posveča zaščiti bolnikov, nameščenecv, kakor tudi okoličanov pred nevarno infekcijo. Temu služi moderna desinfekcijska naprava na eni strani, kot ločitev bolnikov po štadiju obolenja ter trajni higijenski pouk, ki se razteza tudi na okoliško prebivalstvo na drugi strani (število predavanj izven zavoda okrog 30).

Da bi se pridobilo čimvečji krog pomočnikov za širšo protituberkulozno borbo, so se prirejali protituberkulozni tečaji za učitelstvo. Prirejajo se pa tudi vsako leto enotedenski tečaji o kliniki tuberkuloze za zdravnike. (Letos od 30. avgusta do 5. septembra, četrti tečaj.)

Vse to zdravniško delo leži v rokah primarij-upravnika dr. Neubauerja, ki vodi zavod že osem let. Njemu ob strani stoji že pet let asistent dr. Fr. Radšel ter trije drugi zdravniki. Prvi šef-zdravnik zavoda je bil od 1921 do 1923 dr. O. Haus. Zobjo-zdravniška dela so poverjena specialistu za ustne bolezni dr. Ludviku. Sestre se vzgajajo za težko službo v zavodu samem. Njih število je sedaj 31, med njimi so nekatere, ki se nahajajo v službi zavoda že deset let, kar zasluži največje priznanje.

Gospodarska stran obrata leži že skoraj od prvih začetkov zavoda v večjih rokah upravitelja Franca Čepaka, ki se mu ima zavod v prvi vrsti zahvaliti za gospodarski napredek in procvit.

Uspeh Golnika

Uspehi so dosegli 1930. leta 84%, to se pravi, da je bilo 84% vseh bolnikov odpuščenih za delo sposobnih, kar pomeni mnogo vzpričo izredno visokega števila težko bolnih. Od 11. januarja 1924 do 31. decembra 1930 je bilo s pozitivnim uspehom zdravljenja odpuščenih okrog 1600 bolnikov.

Doba zdravljenja je radi slabega materialnega stanja večine bolnikov relativno nizka. Leta 1930 se je zdravilo 30% vseh bolnikov manj kot dva, 23% manj kot tri, 29% manj kot 6, 13% do 9.

Ležalnica za bolnike pod teraso.

Pedagoški dnevi v Mariboru

Maribor, 26. avgusta.

Pedagoško predavanje, ki ga je imel danes dr. Werthman o temi poizkusno šolstvo v Nemčiji in Avstriji ter pomen istega za šolsko reformo in njeno notranjo in zunanjo organizacijo, je bilo zelo dobro obiskano. Preko Komenskega, Pestalozzija, B. Ottoja kot početnika modernega pouka in vzgoje iz otrokac je prešel na razne tipe privatnih šol v Nemčiji in pozneje poizkusnega šolstva v Avstriji šolskega dela le posamezne poizkuse, ki so za šolsko reformo s svojimi izkustvi neizmerne vrednosti; združeni pa so s prevelikimi gmotnimi žrtvami. Tako pride na poizkusni šoli v Odenwaldu na 120 gojencev 27 učiteljev, dočim se dunajska šola razvija bolj organsko, počasno, a je prava enotna šola za otroke vseh stanov.

Vse je bilo podano bolj v velikih obrisih ter jedrnatno in s kritičnim objektivnim gledanjem. Zaključil je z mislijo po Leibnitzu, da bo moglo učitelstvo vseh kategorij šol tekom let preobraziti obliče Evrope, ako bo njegovo delo, ki sicer ne more biti vidno naenkrat, ampak zato tem sigurneje, prodrl k temu cilju, da se bo znašlo, četudi

3% do 12 in 2% več kot 12 mesecev. S svojim dosedanjim delovanjem je zavod pokazal, da je kos težavni nalogi, ki jo stavlja na njega še zelo malo razvito stanje protituberkulozne borbe v naši državi. Brezdvomno je dokazal Golnik svojo eksistenčno pravico ter navzlic težki gospodarski krizi še stalno narašča. Z 210 posteljami je zavod sedaj največji v naši državi.

Število bolnikov: leta 1923 343, leta 1924 126, leta 1925 164, leta 1926 319, leta 1927 499, leta 1928 555, leta 1929 611, leta 1930 570. Oskrbni dnevi so od leta 1923 do 1930 narasli od 14.284 na 56.874.

Lahno nazadovanje sprejemov tekom leta 1930 je pripisati dejstvu, da je OUZD v Ljubljani takrat po ustanovitvi zdravilišča Klenovnik vse svoje bolnike pošiljal v svoj lastni zavod. To nazadovanje je pa v teku letošnjega leta že daleč popravljeno.

Izredno velik je dotok bolnikov iz južnih krajev naše države. Leta 1930: Srbov 219, Hrvatov 48, Slovencev 154, drugih 33.

Po poklicu je bilo leta 1930: inteligenčnih poklicev 68%, telesnih delavcev 32%. Dejansko so med bolniki zastopani skoraj vsi kraji države in vsi sloji prebivalstva.

Zdravljenje se vrši z vsemi sredstvi, ki jih pozna moderna medicina v borbi proti tej strašni bolezni. Mnogo se uporablja tako zvani umetni pneumotoraks, to je stisnjenje bolnih pljuč potom zraka (leta 1930 97 bolnikov s 1747 operacijami). Pa tudi druge operative metode pridejo do veljave, kjer so potrebne. Zanje si je zavod znal pridobiti kot konziliarija-kirurga primarija gosp. dr. Blumauerja.

Zavod je torej faktor prvega reda v tej borbi ter kot socialno-higienska institucija sploh. To svojo socialno nalogo bi mogel zavod še bolje izpolniti, ko bi našel vsestransko materialno podporo od strani javnosti in merodajnih faktorjev.

Naloge za bodočnost so jasno obrisane: notranja izpopolnitev zavoda bo zahtevala še precej žrtv. Ko bo ta naloga rešena, se bo zavod kot pravo ljudsko zdravilišče, ki naj bo dostopno vsem slojem našega naroda, prilagodil s cenami težkim ekonomskim prilikam sedanjega doba.

S tem pa še ni zaključena zadnja faza razvoja zdravilišča, ki bi jo predstavila ustanovitev nujno potrebne oddelka za tuberkulozne otroke ter eventualna priključitev kolonije za kronično bolne.

Pri športu, kakor pri duševnem delu,

zdravemu kakor okrevanja potrebnemu nudi kava Hag, kofeina prosta zrnata kava, popoln užitek kave, brez vsakega škodljivega razdražljivega delovanja, katero zmanjša delavne sposobnosti.

† Dijak Ivan Volje ki je 11. avgusta utonil na Rabu.

Odkritje spomenika kralju Petru v Ljubljani

Ne pozabite:

1. Društva, organizacije itd. prijavijo svojo udeležbo in sporoče imena svojih predstaviteljev — največ tri — do 27. t. m. odboru.
2. Prijavitelj je tudi do 27. t. m. udeležbo v kroju.
3. Radi legitimacije za četrtinsko vožnjo prijavite se občini, kjer prebivate, najkasneje do 28. t. m.
4. Občine morajo najkasneje do 30. t. m. prijaviti odboru skupno število udeležencev radi dostave legitimacij. Prijave se izvrše tudi lahko brzojavno!
5. Vožnja je četrtinska, i. s. je kupiti pri nastopu vožnje polovično vozovnico, ki velja tudi za brezplačen povratek.
6. Vsako legitimacijo za znižano vožnjo mora žigosati občina, v kateri prebiva udeleženec.
7. Občine javijo do 1. septembra zjutraj najbližji železniški postaji število udeležencev iz svojega območja.
8. Legitimacije za znižano vožnjo je treba v Ljubljani predložiti v potrdilo, da se je vsakdo udeležil odkritja. Kje se bo potrdjevalo, bo še objavljena na tem mestu.
9. Potujte z vlaki, ki Vam bodo naznačeni v časopisih in vpoštevajte, da boste 6. septembra do 9. zjutraj v Ljubljani.
10. Fotografij prijavite se odboru do 2. septembra in imete pripravljene vse potrebne podatke in potrdilo. Kavcija!
11. Dostop na slavnostni prostor bo le proti posebnim izkaznicam, ostali se zbirajo za spreved po društvi in organizacijah na Vodnikovem in Krekovem trgu. Podrobnejša navodila slede!
12. Prenos izkaznic je nedopusten!

Odbor za postavitev spomenika Kralju Petru I. Velikemu Osvoboditelju v Ljubljani, Kongresni trg 1, II. nadst.

Slovenski maturanti v Ameriki

M. Sobota, 25. avgusta

Da naši rojaki v Ameriki ne iščejo samo denarja, marveč jim je na srcu tudi izobrazba, prič razmeroma jako lepo število dijakov, ki so letos končali srednjo šolo in so z lepim uspehom napravili zrelostni izpit.

V Bethlehemu je maturiralo šest naših rojakov in sicer tri dekleta: Baulco Marija, Vass Helena in Konkolič Marjeta ter trije fantje: Verban Janez, Korpič Jožef in Horvat Janez. Dekleta so končala trgovsko šolo in gredo sedaj v službo, fantje pa so obiskovali gimnazijo in bodo nadaljevali študije na visoki šoli.

Vsi navedeni so obiskovali angleške šole, a z veseljem ugotavljamo, da so ostali v srcu ravno taki Slovenci ko njihovi starši. Taka zavedna slovenska inteligenca je rojakom v Ameriki potrebna. Navedenim maturantom iskreno čestitamo ter obenem želimo, da dobijo naši slovenski rojaki čim več delavskih izobraženih mož in žena.

Nenavađen obisk

Zužemberk, 24. avgusta.

V dopoldanskih urah prošlega četrtega sta nas obiskala za naše kraje nenavadna gosta — dva globa pismonoši. Eden na videz starejši, je tu samo par ur počival, ter odletel nato v neznano smer. Drugi pa, manjši se je pomešal med domače golobe v mlino g. Vehovca Alojzija ter se kaj kmalu z njimi spoprijaznil. Skupno so zavzivali hrano, skupno so se kopali in letali na izprehode po domačih in sosednih strehah. Ko se je g. Vehovec Slavko v petek mudil v mlino in na žagi, je opazil med domačimi golobi tujega gosta, ki se je po svoji veličini kakor barvi, zlasti pa še s čudno pritliklino na nogi, na prvi mah razlikoval od drugih. Gost je bil prilično krotak in zelo vljuden.

V ponedeljek ga je vjel mlinar Rudolf Tekavčič, ki ga je izročil z vsem na merodajno mesto. Golob je imel na eni nogi gumijev obroček z napisom: Saar-Brücken in številko 888, poleg tega še drugi aluminijast obroček z grbom in golobjo nogo ter številko 0.2346/28.

Pridobivajte novih naročnikov!

Sv. Jurij ob juž. žel.

Proslava 10 letnice vladanja Nj. Vel. kralja. Ob 10 letnici vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. se je občinski odbor okolice sv. Jurij ob juž. žel. dne 15. t. m. sestal k svečani seji ob 8 zjutraj. — Zapan je v vznešenih besedah orisal pomen te obletnice, kakor je govoril se odbornik g. Podgoršek, ki je omenil kakšen pomen ima današnja proslava z ozirom na vrline našega vladarja, katerega velika poteznost se priznava tudi od naših sosednih držav. — Vladarskemu domu se je klicalo gromki »Zivios«. — Na dvorno pisarno Bled se je poslala udanostna brzojavka sledeče vsebine: »Povodom zgodovinskega 10 letnega srečnega vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. se je danes dne 15. t. m. sestal občinski odbor občine okolice Sv. Jurij k svečani seji in pošilja izjave vdanosti in zvestobe vladarskemu domu Karadjordjevič.« Na to pa je županstvo prejelo sledečo brzojavko: »Bled, dne 18. avgusta 1931. Njegovo Veličanstvo kralj blagovolelo je narediti da vama i gradjanstvu izjavim zahvalnost na upućenoj čestitci i ljepima željama. — Maršal dvora Dimitrijevič.

Šoštanj

Na meštanski šoli se vrše ponavljalni izpiti s soboto 29. t. m., končni pa v ponedeljek 31. t. m. Vpisovanje učencev in učenk v vse 4 razrede se vrši v torek 1. septembra od 8 do 12 v ravnateljski pisarni.

Dar. Na mesto venca na grob pokojnega tovarnarja Franca Woschnagga je darovala trdnica »Zlatorog« v Mariboru tukajšnjemu mestnemu gasilnemu društvu 100 Din. Srčna hvala!

Primorske novice

Aretacije in konfinacije. V Črnem vrhu pri Idriji so zaprli nekega kmeta iz Trdogoja, ker so vojaki med vajami našli zakopano na njegovem zemljišču staro avstrijsko puško. Znano je, da so avstrijski vojaki med umikom pustili mnogo orožja po vsej Primorskii. Kmet je torej nedolžen. Kljub temu piše pred sodišče. — V idrijski okolici so zaprli neko dekle, ker ji je poštar prestrigel pismo, v katerem je omenila, da so fašisti streljali na idrijsko župnišče za časa fašističnega kongresa v marcu. Orožniki so med preiskavo pri dekletu našli staro svetinjo Marijine družbe, ovito z slovensko trobojnicjo; svetinjske je bila še iz predvojnih časov. Radi tega je bila idrijska obsojena na dve leti konfinacije.

— O aretaciji Ludovika Tršarja, šoferja v Postojni, še doznavamo, da je bila izvršena na soboto pred Vilharjevo slovesnostjo na Planici. Verjetno je, da si je ital. policija nalašč izbrala ta dan za aretacijo, da moti razpoloženje v Postojni na dan Vilharjeve proslave. Dejstvo je, da je italijanska straža pod Windischgrätzovim gradom na cesti Unec-Planina izživala naše potnike, ki so hoteli na slovesnost, češ, zakaj nimajo poguma priti v Italijo. Sreča, da naši ljudje niso primerno odgovorili na izzivanja, sicer bi lahko prišlo do hudega incidenta. — Kakor je »Slovenec« že poročal, da je bil Tršar aretiran na ovadbo znanega ovaduha Franca Zaudnika. Ta ga je obdolžil, da je leta 1924 ustrelil italijansko finančno stražo na meji. Zaudnik si je vse to izmislil. Incident so Italijani takrat sami izžvali. Italijanski financarji so namreč obstrelili enega izmed naših carinikov. Nato se je izvršil napad na italijansko finančno postajo; med spopadom je bil ubit omenjeni financar. Ta uboj so zdaj naprtili Tršarju, čeprav ni z njim v nikakršni zvezi.

V Idriji zidajo franciskanski samostan. Iz bolnišnice so bile pregnane slovenske redovnice. Slaba letina je bila v Brkinih in Čičeriji. Susa je pobrala vse. Pšenice je bilo zelo malo, krompirja in fižola nič. Ostalo je le nekaj češpelj.

Vstop v Italijo prepovedan. V Vipavi so te dni aretirali dr. Mesesela, jugoslovanskega državljan in profesorja v Škoplju, ki je prišel z rednim potnim listom, potrjenim z italijanskim vizumom, na obisk v svojo rodno vas. Po treh dneh zapora so ga poslali čez mejo. — V Postojni so italijanska oblastva ustavila učitelja Pajka, jugoslovanskega državljan, čeprav je imel od italijanskega konzulata vidiran potni list. Učitelj Pajk se je moral vrniti v Jugoslavijo.

Že pojutrišnjem otvoritev velesejma

Ali ste že oddali oglas za velesejsko številko SLOVENCA?

Kulturni obzornik

Cerkveni koncert v Kamniku in Domžalah.

V tem letnem času, ko vse glasbeno življenje počiva, je bil tem bolj prijeten gododek cerkven koncert v Kamniku 9. t. m. in njegova ponovitev v Domžalah, 23. t. m. G. Blaž Arnič, ki študira na Dunaju dirigentstvo in kompozicijo, je svoj prosti čas posvetil (kar kaže izredno agilitet in ambicio) porabi v to, da je našel tudi več orgelskih skladb in priredil s pomočjo operne pevke g. I. Ribičeve in »Kamniškega okteta« cerkven koncert. Program koncerta je bil, žal, dokaj neenoten in brez določene smeri, vendar to neenotnost dokaj opravičuje dejstvo, da pri študiju programa ni bilo enotnega dejstva, da je vsak izmed sodelujočih izbral in študiral program sam zase. — Ga. Ribičeva je zapela štiri pesmi z orgelsko spremljavo in sicer: »Satterneje« »Preljubi je moj« »Sodomek iz oratorija« »Assumptio«, Markovo: »Če v aliko tvojo«, Gounodovo »Ave Marija« in »Salve Regina« od Rote. — Človek je iz srca vesel takega petja. Čist, zvenel glas, brezhibna intonacija, prav tako fraziranje, edino izgovarjava malce prezastira. Pa tudi podajanje iskreno občuteno, otroško prirčno, tako, da človeka reš potegne iz tavnosti v duhovnost.

G. Blaž Arnič je na orgle zaigral: Premlov: Preludij v Es-duru, Lubrichovo: »V božični noči«, Mendelssohnove V. sonate 1. stavke, Bachov: Preludij in fužo v C duru in končno svojo lastno skladbo: Koncertni preludij v 2 stavkih. — V vsa izmed teh skladb poglabljati se in jih analizirati e vsakakor na tem mestu preobširno. Zato naj se omejim samo na zadnjo, kot najzanimivejšo za nas. — Koncertni preludij g. Arniča je njegovo najnovejše delo, ki ga je dovršil pred kratkim na Dunaju in ga posvetil komponistu in orgel. virtuozu monogr. Stanku Premrlu. — Skladba je v bistvu pravzaprav trodelna, da si jo je komponist sam

Ljubljana

Vedno več onemoglih v zavetiščih

Ljubljana, 26. avg.

Pred kratkim so odlični ljubljanski funkcionarji prisostvovali blagoslovitvi novega zavetišča za onemogle, za katerega je ustanovno stroške prispevala Mestna hranilnica ljubljanska. Skrb za onemogle postaja v Ljubljani od dne do dne resnejši problem, zlasti že zaradi tega, ker načini sodobnega dela rimdalje bolj onemogočajo starejše delavce, zlasti rokodelske pomočnike in ker je ponudba mlajših moči vedno večja. Tako se mora marsikateri starček zateči k javni pomoči, čeprav bi bil še vedno pripravljen delati. — paš po svojih možnostih. Tudi so plače in mezde mlajšim delavcem dandanes tako smešno nizke, da si nihče in prav nihče, kdor živi od dela svojih rok, skoraj ne more ustvariti na starost primerne starostne rente. Saj še celo delavci v državnih podjetjih, kakor v državi monopolski tobačni tovarni ne vedo po 35 do 40 letih službe, kam naj se na starost obrnejo in kje naj si vsaj krompirja dovolj preskrbijo, da bi se ga mogli nasititi. Naval v javna zavetišča za onemogle je dandanes iz teh, navidez umevnih v resnici pa skrajno nepravilnih razlogov, zelo velik.

Klaverno zrcalo današnji protisocialni dobi je izkaz številko o zneskih, ki jih je izdala mestna občina ljubljanska za oskrbo v javnih zavodih. V prvem letu po svetovni vojni so znašali stroški za oskrbo v zavodih 51.000 kron. Od polovice 1919 do sredje leta 1920 so znašali stroški 74.000 kron. Do polovice 1921 že 195.000 kron, do polovice 1922 444.000 kron, do polovice 1923 743.000. Od tu dalje so ti stroški preračunjeni v novo vrednostno ve-

ljava, v dinarje. Do polovice 1923 so znašali stroški za oskrbo v zavodih 465.000 Din. Za drugo periodo, ki pa je znašala le 6 mesecev, to je namreč do konca 1923 so stroški že znašali 461.000 Din. V vsem letu 1924 so znašali stroški 1.229.000 Din. V letu 1925 so znašali stroški 1.661.000 Din, v letu 1926 1.523.000 Din, v letu 1927 še nekoliko manj, to je 1.356.000 Din. V letu 1928, ko je bistveno sedanja občinska uprava pričela »štediti«, vendar pa ni mogla tako nujnih izdatkov, kakor za starostno oskrbo znižati, so znašali stroški za oskrbo že zopet 1.530.000 Din. Mnogo bolj počasi, kakor je naraščala beda, so naraščali stroški za oskrbo zavoda. Leta 1929 so znašali ti stroški že 1.596.000 Din, lani pa že 1.807.000 Din. Mnogo bolj počasi, smo rekli, kakor bi bili stroški mestne občine za oskrbo v zavodih vedno sorazmerni z dejanskimi potrebami, bi morali ti stroški danes znašati najmanj trikrat toliko, kakor pa znašajo sedaj. V resnici pa komaj zadostujejo za najbolj potrebne. Nesposobnost bi bilo dolžiti pri tem kakšno osebnost, dolžiti je treba v prvi vrsti neurejenost časa. Ali ni paradoks, da je bilo vseh marsikomu sramota iti na stara leta v ubožnico, dandanes pa je za vse brezposelne in delanemožne ter neprejozne stare ljudi prava sreča, ako se jih usmili mestna občina ter jih sprejme v zavetišče za onemogle, kakor se ubožnica danes po modernem imenuje?

Želimo le, da bo novo zavetišče v svetokriškem okraju, ki naj bi bilo kaj kmalu zgrajeno, nekoliko pomoglo splošni stiski starih in onemoglih ljubljanskih prebivalcev.

Domači umetniki na vrvi

Ljubljana, 26. avgusta.

Vo vojni smo že nekaj kratov videli v Ljubljani razne več ali manj spretnosti ljudi, ki so se pred očmi in na zadovoljnost tisočere radovalne in tudi občudujoče množice prav spretno uveljavljali visoko na vrvi. Našli so se sicer med gledalci in občudovalci teh umetnikov tudi taki, ki so v znamenje svojega zadovoljstva metali v nastavljene puščice »knopec« mesto dinarjev, toda to so bile le izjeme. Splošno vzelo, je vsak tak

nega posestnika v Stožicah. Njegova nemirna natura ga je že nekaj kratov potegnila na pustolovsko pot. Ko se je pred leti prvič pogljal v svet za doživljaji, so ga že v Trstu prijeli Italijani, ga neusmiljeno pretepili, nato pa poslali nazaj čez mejo našim oblastem, one pa domov. V družbi mladih akrobatov je Presetnik najmlajši, star je komaj 18 let.

Dobovšek Ivan je izmed vseh najmlajši. Iz-

spretnjakovič v Ljubljani prav dobro odrezal. Ljudje so bili zadovoljni, akrobat na vrvi pa tudi! Zdal se nam obeta zopet takšna akrobatska prireditelja na vrvi. Doselej smo gledali v Ljubljani na vrveh le tuje, zdaj se pojavljajo domačini. V soboto popoldne ob 6 in zvečer ob 9 se nam v Vegovi ulici med realko in Glasbeno Matico obetati prvi predstavi.

Pričujoča slika nam predstavlja po vrsti od leve na desno Stojančiča Svoja, Franceta Presetnika in Ivana Dobovška. Vse tri iz Stožic v občini Ježica pri Ljubljani. Fantje, ki jim je bil prof. Stroschneider, ko so ga jeseni videli v Ljubljani, vzornik in iniciator, so se v par mesecih neverjetno izvežbali in so postali na vrvi že pravi umetniki. Učenci so celo prekosili svojega mojstra in učitelja.

Snoj je najstarejši izmed fantov, star je 23 let. Je izkušen mezarjski pomočnik; pred 7 leti mu je stroj pri delu odtrgal desno roko v komolcu. Od tedaj je invalid ter tako odvisen zgolj od podpore svoje matere ter drugih dobrotnikov. Dobiva tudi mal prispelkev od Okrožnega urada. Snój je izmed trojice fantov najbolj inteligenten, zelo bister dečko, ki je svoj razum skušal uveljaviti tudi na drugih poljih — žal mu je v ta namen zmanjkalo denarja. Fant je napravil nekaj praktičnih in koristnih izumov na tehničnem polju, ki ga v teoriji neverjetno obvlada. V praksi svoji načrtov ni izvedel, ker jih zaradi denarja ni mogel. Presetnik Franc je sin uglednega in premož-

star je komaj 20 let. Zadnji čas je bil dolgo brez dela.

To je kratek življenjepis mladih fantov, ki so se odločili tvegati življenje visoko pod nebom na vrvi. Po uspehih javnih produkcijah, ki so jih v začetku avgusta izvedli v Kamniku in Kranju, prihajajo v soboto v Ljubljano, da tudi tu pred domačini prestanejo svojo preizkušnjo, pokažejo svojo sposobnost in spretnost ter s tem dobe legitimacijo za nastop v tujini, kamor potem namestajo.

— **Pecem »Ljubljano«.** Zaradi sodelovanja v soboto 5. septembra in v nedeljo 6. septembra — v okviru slavnosti Kraljevega tedna — se vrši vaja celokupnega zbora danes ob 20 v Beli dvorani hotela Baiona. Udeležba kar najbolj točna! — **Pevovodja.**

— **Prihod francoskih izseljencev.** V prvih dneh meseca septembra pride v Ljubljano najbrž okoli dvesto Slovencev, ki delajo po francoskih rudnikih in tovarnah. Zanje je že preskrbljena brezplačna vožnja. Obisk teh Slovencev bi mogli ovirati kriza in revščina, ki tudi v Franciji tlačita naše ljudi.

— **Lichtenturnos zasod v Ljubljani.** Osnovna šola: vpisovanje: 1. in 2. septembra; šolska sveta maša 3. septembra ob pol 9; redni pouk 4. sept. — **Meštanska šola:** vpisovanje: zadnji dan avgusta, odnosno prve dni septembra; dohod gojank v zavod 2. septembra; šolska sveta maša 3. septembra ob 8, nato redni pouk.

— **Clani Križanske moške in mladeniske Marijine družbe** in njihovi sorodniki ter prijatelji pohite v nedeljo 30. avgusta popoldne v Smartno pod Smarno goro. Zbirajo se točno ob 1.45 pred »Figovcem«, kjer jih sprejme veliki Magistrov avtobus.

— **Narodni galeriji v Ljubljani** je izročil gosp. Ernest Galle iz Zg. Šiške 200 Din namesto venca na grob g. dr. Valentina Krisperja.

— **Gospodinjan bo nudil letošnji jesenski velesejem** od 29. avgusta do 9. septembra vse, kar rabijo za opremo svojih domov. Zamogle si bodo omisliti pohištvo od enostavnih spalnic do najrazkošnejše gosposke sobe, pleteno pohištvo, preproge, zastore, zrcala, tapetne izdelke, cvetlice, cvetlične, štedilnike, posodo, opremo za kopalnice, radio, klavirje, gramofone in še nešteto stvari, ki si jih želijo in katere si bodo najceneje nabavile na velesejmu.

— **Gledališke predstave v velesejskem času.** Za časa jesenske razstave bo, kakor običajno, priredilo naše gledališče več ljudskih predstav. Ker se operno poslopje preureja ter bodo dela predvidoma trajala še celi mesec september, se bodo vse predstave, tedaj tudi operne, začasno vršile v dramskem gledališču. Prva predstava bo v nedeljo dne 30. t. m. ob 20. Vpizori se uspeša domača opereta »Oj ta prečestnana ljubezena«.

— **Fotografsko in filmsko snemanje odkritja spomenika Kralju Petru I. Velikemu Osvoboditelju v Ljubljani.** Fotografiranje in filmsko snemanje vseh svečanosti ob priliki odkritja spomenika Kralju Petru I. Velikemu Osvoboditelju v Ljubljani dne 6. septembra 1931 bo dovoljeno le na podlagi posebnega dovoljenja in tozadevnega izkazila odbora za postavitev spomenika. Dovoljenje se bo izdalo le proti predhodni osebni prijavi z istočasno pismeno vlogo, ki mora vsebovati točne podatke glede imena, naslov in poklic osebe, ki hoče fotografirati ali filmati svečanosti odkritja in pa obvezo, da stavi prijavljene odboru od vsakega posnetka na razpolago 3 brezplačne kopije ter mu za dobo 3 tednov t. j. od 10. septembra do 4. oktobra posodi negativ v svrhu izdelave po-

trebnih kopij. V zavarovanje te obveze je potrebno položiti kavcijo Din 200.—, ki v slučaju neizpolnitve obveze zapade v korist odbora. Prijave se sprejemajo le do 2. septembra. Natančnejši pogoji za fotografe in filmska podjetja se morejo dobiti vsak dan od 18 do 19.30 v pisarni odbora. Odbor za postavitev spomenika Kralju Petru I. Velikemu Osvoboditelju v Ljubljani, Kongresni trg 1/11.

— **Glavne telefonske številke za jesenski ljubljanski velesejem:** 2140: ekonomat, knjigovodstvo, informativni oddelček in higijska razstava. 2148: telefonska številka za razstaviljalce v pav. E, F, G, H, J, K, gasilec. 2152: ravnateljstvo.

— **Gost kradel natakarič.** Natakarič so v mnogih službah reve, vedno so namreč v skrbeh, da jim kdo, ki se dobro naje in napije, ne odnese vse cehe, ki jo morajo nato same krili gostilničarju. Neredkokrat pa se pripete tudi slučaj, da jim kdo tudi kaj ukrade. Tak slučaj je obravnavala in preiskovala včeraj ljubljanska policija. V Rahnetovo gostilno v Mostah, ki jo ima v najemu gospa Zagarjeva, je zadnje čase redno in zelo pogosto zahajal 28 letni trgovski potnik A. B. Natakarič Milka Berdman je zadnji mesec opazila, da ji nekdo krade iz predala denar, tako da je morala ostati gospodinja Zagarjevi dolžna nad dva tisočaka. Včeraj zjutraj pa je hišni gospodar Rahne opazoval skozi vrata točilnice, kako je neki moški jemal iz predala natakaričev denar, med tem, ko je imela natakariča opravke drugje v gostilni. Rahne je priškolil in spoznal v sumljivcu stalnega gosta A. B., katerega je Berdmanova tudi sumila rednih tatvin. Prišel je stražnik, ki je B. aretiral. B. se je na policiji izgovarjal, da ni nameraval kraditi denar, temveč je je mislil odprti predal — samo zapreti! Kljub temu duhovitemu zagovoru je bil B. izročen sodišču, naj to presodi o njegovi krivdi.

— **Tatvina zlato zapestnice.** Inženirjeva žena Avgusta Kleinova na Dunajski cesti 50 je pred dnevi kupovala na trgu menda brusnice. Kupila jih je od neke ženske večjo količino in žensko nazadnje prosila, naj jagode nese k njej na dom. Ženska ji je ustrežila, po njenem odhodu pa je gospa Kleinova opazila, da ji je izginila 700 Din vredna zlata zapestnica. Ženska je pozneje še enkrat prišla h Kleinovi ter je morala na zahtevo Kleinove povedati svoj naslov. Kleinova je izročila ta naslov policiji, ki pa dvomi, če je pravi ter bo ves slučaj še preiskala.

— **Privatni učni tečaj** na ženskem učiteljskem. Resljeva cesta: jeziki, knjigovodstvo, računstvo, spise. Vpisovanje 27., 28. in 29. avgusta od 18 do 20, pri šolskem slugi pa kadarkoli. Za nemščino bodo tečaj začeli začetniški, nadaljevalni in konverzacijski. Tečajni nemščine za šolsko mladost bodo po dnevi (v Del. zbornici). Začetek 1. septembra.

— **Nepotrebno razburjenje.** K notici pod tem naslovom v včerajšnjem listu smo prešli še pojasnilo, da je neki gospod iz bližnje hiše opetovano opozoril navzočega stražnika, misleč, da preti krovu resna nevarnost, a je dobil mesto pojasnila cele zadeve samo posmeh. Ljudje, katerih se je namah nabralo več deset in ki so se resno bali za položaj na vrvi visečega delavca, so smeli pač pričakovati, da se jim primerno pojasni vse položaj oziroma nalašč vprizorjena šala. Če bi se bilo to zgodilo, bi bilo brezdvomno izostalo telefonsko klicanje policije in reševalne postaje. No, prepričani smo, da zgoraj omenjeni gospod ne bo nikdar več hotel ukrepati takih korakov, morda tudi tedaj ne, če bi pretila resna nevarnost.

— **Mestno kopalnice v Mednem se zatvori** dne 26. avgusta 1931.

— **Nočno službo imata lekarni:** dr. Piccoli, Dunajska c. 6 in mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

— **Obveščamo vse gospodarje in gospodinjice, gospe in gospode,** da ima »Poselska zveza« na razpolago za delo vsakovrstnih deklet in sicer: starejši samostojne kuharice, vzgojiteljice, sobarice, perice, pripravna dekleta za vsa hišna dela in tudi za kmečke posle. Obrabčaje se na Poselsko zvezo, Miklošičeva c. 22. Delavska zbornica.

— **Vrtinarsko podjetje Pavel Simenc** pri Sv. Križu ima telefonsko številko 78-89. Več pove današnji oglas na zadnji strani lista.

Moste pri Ljubljani

V torek 25. t. m. zvečer se je v šolski dvorani vršila slavnostna seja obč. odbora, katero je sklical g. župan Oražem in na njo povabil tudi okr. načelnika g. dr. Andrejko. G. župan je otvoril slavnostno sejo, vse navzoče pristrno pozdravil, posebno spoštovanega gospoda, okrajnega načelnika dr. Andrejko, ki nas je v drugi blagovolji počastiti s svojo navzočnostjo.

— **Dolžnost me veže** — je dejal g. župan — da sem Vas povabil, da skupaj proslavimo sicer skromno, a navdušeno desetletnico vladanja našega kralja Aleksandra. Trda je bila ledina, ki jo je pričel orati naš ljubljani vladar pred 10 leti v težkih povojnih časih. S skrbjo, ljubeznijo in predanostjo je vodil in urejeval našo mlado Jugoslavijo. Gradil jo je na trdno skalo samozvesti in ljubzni Jugoslovanci.

Bodimo ponosni na našega vladarja, ohranimo mu neomajno vdanost, zaupanje in ljubezen, kajti v slogi je moč. — Bog živi našega kralja Aleksandra I. in njegov vzvišeni dom. Bog čuva našo slovensko domovino Jugoslavijo.

Ob tej priliki predlagam, da votira občina Moste za svoje sironake Din 5000 v gotovini in napročam g. okr. načelnika, da izposluje pri višji oblasti dovoljenje, da smemo imenovati naše novo zatiščice, ki se že gradi, Občinsko zavetišče kralja Aleksandra I. v Mostah.

Obč. odbor, ki se je sestal na seji skoraj polnoštevno, je te predloge soglasno sprejel. Nato je bilo edenjenjo poslato Nj. Vel. kralju udanostno brzojavko.

Celje

— **Marijin kip na Glavnem trgu** restavriran. Včeraj dopoldne so odelatili stavbno ogrado pri Marijinem kipu na Glavnem trgu, ki ga je skozi dva meseca popravljval akademski kipar Berneker iz Ljubljane. Popravilo se je prav dobro posrečilo, tako da je kip sedaj prav kras Glavnega trga.

— **Izguba.** V petek 21. avgusta je bila na poti od Vranskega do Celja med vožnjo s koleškom v času od 11 do 12 opoldne izgubljena listnica iz črne usnja. V listnici je bilo 6 bankovcev po 100, 2 po 10 Din in kolek za 20 Din ter železniška legitimacija. Najditelj je naprosen, da odda denar pri predstojništvu mestne policije ali pri najbližji orožniški postaji.

— **Smrtna kosa.** V sredo zjutraj je umrla na Spodnji Hudičini 11 delavčeva hčerka Silva Kač, stara 6 tednov. — Isteza dne dopoldne pa je umrla v javni bolnišnici 22 letna Tea Štur, kontortistinja tovarne v Štork pri Celju. N. p. v m!

Stražišče pri Kranju

Blagoslovitev rešilnega avtomobila se vrši v nedeljo dne 30. t. m. ob vsakem vremenu ob istem času in s istim sporedom. Apeliramo in prosimo vsa bližnja društva, da se prireditve udeležijo.

Dnevna kronika

Spomin

na prof. Mat. Voduška

Pogreb profesorja Mateja Voduška je združil preteklo soboto veliko število njegovih nekdanjih učencev na stari ljubljanski humanistični gimnaziji izmed katerih se mnogi delujejo sedaj na najodličnejših položajih, naj omenim samo gg. univerzitetne profesorje: kanonika dr. Miho Opeka, dr. dr. Aleša in Frana Ušenčnika, sodnika najvišjega sodnega dvora v Zagrebu Antona Nagode-ta in drugih več. Gotovo pa je redok slučaj, da je spremilo pokojnega na njegovi zadnji poti prav mnogo njegovih učencev, ki so sedaj že starejši upokojenci kot gg. poštni sekretar Iv. Blancini, ministerjalni nadkontrolor Anton Dietz, prof. dr. Franc Kropivnik, finanč. direktor Avg. Reich, želez. nadofic. Iv. Rome, poštni sekretar Iv. Rozman, finančni direktor dr. Ivan Rupnik, šef-referent inspektor Hugon Turk. — Kako izredno dober profesor je bil rajski Matej Vodušek dokazuje najlepša njegova preiskava ob priliki protinemiško-turnarskih demonstracij l. 1888. v Ljubljani. Ko so odkrili spomenik Anastaziju Grünu (Antonu Auerpergu) in ko je avstrijska vlada kar divjala, pa vendar se najodličnejšim sodelavnikom tega sicer nedolžnega razgrajanja in življenja iz IV. c. gimn. razreda ni ničesar zgodilo, vsaj je izšel v rokah preiskavo blagi gospod razrednik Matevž. In prav njegova velika zasluga je bila, da so se njegovi učenci navdušili za slovenski materni jezik in ni čuda, da je pod tem njegovim vplivom zagledal seveda na skrivnem bel dan dijaški list »Savine«, katerega sta izšla dva letnika v letih 1887 in 1888. pod uredništvom sedaj slavnega našega učenjaka-naravoslovca prof. dr. Janeza Regna; marsikaj je tu seveda še nezrelega, vendar mnogo tudi takega, ki bi bilo še dandanes vredno širše javnosti. Trajno blag spomin zlati duši, profesorju Matevžu Vodušku. — H. T.

Zlato uro ukradel

Novo mesto, 25. avgusta.

Zlato uro je ukradel potujoči popravilavec ur posestniku g. Vintarju v Gorenji Straži pri Novem mestu. Pred dnevi se je pojavil v Gorenji Straži slabo oblečen možik, ter po hišah vpraševal, če da kdo kako uro v popravilo, češ, da je potujoč »urmohar«. Prišel je tudi k g. Vintarju, ki je imel lepo zlato uro, vredno 3000 Din, in ki v njej ni bilo nekaj v redu. Dasi popravilavec ur ni izgledal baš preveč odlično, mu je g. Vintar

Akrobati

vseeno zaupal uro ter mu jo izročil v popravilo. Prekanjenec pa je dragoceno blago lepo pobesal in izginil. Hotel pa se je pokazati velikodušnega, ter je poslal g. Vintarju mal zavitek, v katerem je bila čisto navadna polnolajna ura, ter s tem »samoc« zamenjal uro — ne ukradel!

Za prekanjenim potepuhom pa ni ne duha ne sluha.

Čudno je, da ljudje še vedno nasedajo takim potepuhom, čeprav so v silnih slučajih že toliko pisali časopisi in ljudi svarili.

Koledar

Četrtek, 27. avgusta: Jožef Kal, spoznavavec; Antrizo, mučenica.

Osebnosti

— Premestitve v železniški službi. Premestjeni so uradniki VIII. položajne skupine: Cundrič Jožef, saobračajni uradnik, Strilivojina—Vrhnjice, direktorja Subotica na Jesenice; X. položajne skupine: Kolničar Lovro, pomočnik prometnik, Višnja gora za šefa postaje Rožni dol—Pribižje; uradniška pripravilavka: Zavašnik Rudolf, Hrustnik v Velenje; Kušar Ivan, Velenje v Hrustnik; zvaniki I. kategorije, II. položajne skupine: Zupan Aleš, komercialna zvanika, Novo mesto v Maribor gl. kol.; Oroz Vinko, brzojavc, Celje za šefa postaje Sv. Jodert; Škerk Josip, vodja premika, Zagreb v Ljubljano gl. kol.; Podraž Anton, komercialni zvanik, Rakov v Celje; IV. položajne skupine: Kruh Avguštin, komercialni zvanik, Kranj v Maribor gl. kol.; zvanika II. kategorije, I. položajne skupine: Rodetič Ivan, nakladnik, Ljubljana gor. kol. v Ljubljano gl. kol.; II. položajne skupine: Skoda Janez, sklad, desetar, Ljubljana gl. kol. v Prevalje; dnevnika: Gruden Ivan, Vuzenica v Videm Krško; Železnik Henrik, Vuhred—Marenberg v Oslj; Lešnik Viktor, Rimke toplice v Novo mesto.

— Ostavka na državno službo je bila sprejeta carinikom Urbasu A. Francu v Skopju, Srimšku lanku in Vidicu Francu v Kotorib in pomož. cariniku Urbiču Alojziju v Mariboru.

Ostale vesti

— Seja škofiškega odbora katoliške akcije bo v petek 28. avgusta ob navadni uri.

— I. državna dekliška meščanska šola v Ljubljani. Vpisovanje se vrši dne 30. in 31. avgusta in ne kakor je bilo javljeno 1. in 2. septembra.

— Na državni dekliški meščanski šoli v Krškem se prične novo šolsko leto s sv. mašo v sredo, dne 2. septembra ob 8. redni pouk pa v četrtek, dne 3. septembra ob 8. V nedeljo, dne 30. avgusta se vrši vpisovanje od 8 do 12 v ravnateljstvu pisarni.

— Državna narodna šola na Viču pri Ljubljani. Naknadno šolsko vpisovanje bo dne 1. septembra. Začetna šolska sv. maša bo dne 2. septembra ob 8. Pričetek rednega pouka bo dne 3. septembra ob 8. — Upraviteljstvo.

— Na državni meščanski šoli v Dolnji Lendavi se bodo vršili popravni izpiti za privatiste 28. avgusta, za redne učence 29. avgusta. Vpisovanje bo 30. in 31. avgusta od 8 do 12. Začetna služba božja je v sredo, 2. septembra, redni pouk 3. septembra 1931.

— Velesejem — čebelarški oddelek. Čebelarško društvo bo razstavilo poleg vsega potrebnega orodja tudi najfinjši med in vosek. Vpoštevajoč, da lepa oprema zelo pospešuje prodajo blaga, bo na ogled postavilo med v mnogovrstnih ličnih trgovcih iz stekla, vernirane pločevine in celuloze. Prodajalci in gostilničarji bodo imeli najlepšo priliko, da si nabavijo najlepši med in vidijo, kako se ta nudi odjemalcem.

— Na državni meščanski šoli v Brezicah se prične ponavljalni izpiti v četrtek, dne 27. t. m. ob 8 dopoldne. Vpisovanje v vse razrede pa se vrši v torek, dne 1. septembra od 8 do 12 dopoldne v ravnateljstvu pisarni. Učenci, ki se žele vpisati v I. razred, naj se zglase v spremstvu staršev ali njihovih namestnikov ter prineso s seboj izkaz o napredku ter rojstni list. Vsak učenec plača pri vpisovanju 20 Din za zdravstveni fond. V sredo, dne

2. septembra ob 8 je otvoritvena služba božja, v četrtek, dne 3. septembra pa redni pouk.

— Na II. dekliški meščanski šoli v Ljubljani je vpisovanje dne 29. in 31. avgusta t. l. od 8 do 12, dne 2. septembra šolska maša, dne 3. septembra redni pouk.

— Takšnih položnic pošta ne sme sprejemati. Glasom novega pravilnika za hranilno in čekovno službo, ki stopi v veljavo, se občinstvo opozarja na člen 34 omenjenega pravilnika, točka osem, ki pravi: Na položnici se ne sme nič popraviti, strgati ali črtati; tudi ne sme biti položnica nečitljiva, raztrgana ali zamazana. Takšnih položnic pošta ne sme sprejemati. Potem takem morajo pošte odklanjati sprejem čekovnih položnic s popravilnim datumom, četudi se je vplačnik poleg popravka podpisal. Toliko objavljamo v pojasnilo in opozorilo občinstvu.

— Kmetijsko predavanje v Laškem. V nedeljo dne 30. t. m. po rani sv. maši bo tukaj kmetijsko strokovno predavanje, ki ga priredita km. podružnica Sv. Kristofa in Laško. Predavaja: G. Miloš Levstik iz Celja o sadjarstvu, dr. Jerina o živinoreji in km. referent g. Zupan o poljedelstvu. Predavanje bo v šoli.

— Poziv slovenskemu gasilstvu! Predsedstvo Jugoslovanske gasilske zveze Ljubljana je prejelo od odbora za postavitve spomenika kralju Petru I. Velikemu Osvoboditelju v Ljubljani povabilo k sodelovanju povodom odkritja dne 6. septembra t. l.

— Pozivljamo s tem vse Gasilske župe, da zberejo in odpošljejo čim večje število slovenskega gasilstva na ta veliki zgodovinski in patriotični praznik, vršec se ob desetletnici vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. — Gasilske župe v neposredni bližini Ljubljane in ob železniških progah naj pripelejo članstvo korporativno v Ljubljano, dočim pričakujemo od oddaljenih zanesljivo deputacijo. Vožnja tja in nazaj je četrtinska! Legitimacije je naročiti pri JGZ Ljubljana takoj, a najkasneje do 31. avgusta ter javiti hkratu število udeležencev. — Zbirališče gasilstva bo pred Mestnim domom na Krekovem trgu v nedeljo, 6. septembra ob pol 9 zjutraj. Podrobna pojasnila prejme članstvo pri župnih načelnikih.

— Službeni list Kr. banske uprave Dravske banovine objavlja v št. 49 od 26. avg.: Zakon o dovoljevanju olajšav gozdni industriji radi krize; zakon o dopolnitvah v zakonu o drž. nadzorstvu nad delom invalidskih društev; zakon o izpremembah in dopolnitvah številke 30 in 31 uvozne tarife v predlogu zakona o obci carinskih tarif; naredbo ministra za soc. pol. in nar. zdravje z dne 15. X. 1930 št. št. 28.174 o določitvi nevarnostne tabele za zavarovanje zoper neizgode in o prestopu pri uvrščanju obratov v nevarnostne razrede in nevarnostne odstotke; naredbo o razlastitvi stavbišč; naredbo ministra za soc. pol. in nar. zdravje z dne 3. VII. 1931 št. št. 31.355 o oprostitvi nameščencev društva Rdečega križa kralj. Jugoslavije od dolžnosti zavarovati se zoper bolezen; uredbi o opravljanju pri-sege drž. uslužbencev v resoru min. za zgradbe;

v Ljubljani

uredbo o besedilu prisege v resoru min. pravde; pravilnik o prevajanju okuženih bolnikov po železnici; pojasnilo k členu 9. pravilnika o priročnih lekarnah zdravnikov in živnozdravnikov; izmenjavo not o podaljšavi trgov. sporazuma z dvema zapisknikoma z dne 4. avg. 1930 med kralj. Jugoslavijo in kralj. Romunijo; premetitev obmejne veterinarske postaje iz Čakovca v Kotoribo; banov razglas o preizkušnji gozdnih čuvajev; izpremembe v stalu banov. oseba nna področju banske uprave Drav. banovine.

— Velikega gospodarskega pomena in važnosti, je pri nas brezdvomno sadje. Baš sedaj, ko je veliko sadja že dozorelo, si naše gospodinjice prav prizadevajo, kako isto dobičkonosno uporabiti. Iz zgradbe bo izborna pomagala izvrstna knjiga: »Sadije v gospodinjstvu«, ki jo je spisal naš prvi sadni strokovnjak Martin Humeck. Knjiga je razdeljena na tri dele. Prvi del opisuje razne vrste in sadna plemena ter nego sadja itd. Drugi del se bavi z uporabo sadja, kako ga vkuhamo in pripravljamo razne kompote, konzerve, marmelade in sadne sokove. Tretji del nudi razna navodila v konserviranju in sušenju zelenjave. Knjiga je bogato ilustrirana in naj ne bo brez nje nobena slovenska gospodinja. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani, ter velja 24 Din.

— Filmski operaterji kot čudodelni zdravniki. Dva angleška filmska operaterja sta živel dolgo časa visoko gori v deželi Eskimov, da bi filma običaje in navade tamšnjih prebivalcev. Ker so pa Eskimi silno nezaupljivi, sta se morala posluževati vsakovrstnih zvijač, da sta premagala strah pred kamero. Ko sta jim pokazala nekaj čarovnij, so postali prebivalci bolj zaupljivi in ju smatrali za zdravnika ter zahtevali zdravljenje bolnikov. Kaj storiti? K sreči sta imela Angleža v zalogi Aspirin-tablete, ki pri prehlajenju, influenci, gripi, revmatizmu itd. vedno pomagajo. Tako sta olajšala marsikatero bolečino, pridobila sta si hitro zaupanje Eskimov in z bogato zbirko sta se povrnila v svojo domovino.

— Objede obleke barva v različnih barvah in plisirata tovarna Jos. Reich.

— Pri haemeroдах, zaprtju, ranitvi črevesa, tvorih, pritisku vode, bolečinah v križu, tesnobi v prsih, utripanju srca ter omotici dosežemo z uporabo naravne »Franz-Josef«-grenčice vselej prijetno olajšanje, večkrat pa celo popolno ozdravljenje. Strokovni zdravniki za notranje bolezni predpisujejo v mnogih slučajih vsak dan zjutraj in zvečer pol kozarca »Franz-Josef«-vode. »Franz-Josef«-grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Murska Sobota

Nagla smrt. V ponedeljek popoldne je bil pokopan 63-letni Potočnik Stefan. Podlegel je nagli smrti. V soboto mu je postalo nenadoma slabo in čez tri ure je bil že mrtev. — Nagla smrt je dohitela tudi Pintarič Jož, župana v Martjančih. Na potu proti Soboti se je zgrudil in izkrevavel.

Tekma Mura—Lendava. V nedeljo se je igrala med tukajšnji Muro in Dol. Lendavo vrgometa tekma, ki je končala s 3:3.

Sejem. V ponedeljek se je vršil običajni »Brtalanov sejem«. Veega je bilo dosti, samo denarja premalo.

Nova avtobusna proga. Na cesti Čakovce—Dol. Lendava—M. Sobota se je otvoril avtobusni promet.

Štirje rodovi ga poznajo!

Štirje rodovi že poznajo čisto milo „Jelen“. Že več ko 80 let pe-rejo izkušene gospodinje najrajši s tem izdatnim milom — kar priča, kako je dobro!

SCHICHT
MILO „JELEN“

vedno tako kakor prej,
vedno enako dobro

Slavni Zamora v Zagrebu

Najboljši vratar sveta in razno

Ime ne sme nikogar zmotiti. To ni ime pred-sednika republike, temveč ime najslavnejšega vratarja vse Evrope. Skoraj bi trdili, da je Ricardo

Kongresni trg

Zamora v Španiji veliko bolj popularen kakor pa Alegra Zamora. Ricardo, svoječaso najboljši vratar sveta, je pripeljal k nam v Srednjo Evropo iz-brano nogometno moštvo z željo, da pokažejo, kaj znajo. Igrali bodo v vseh večjih mestih; v Budim-pešti so že odigrali in izgubili 2 : 1.

Marsikatero mesto je dobilo ime Barcelona, toda večina sportnikov ne ve, zakaj. Pred leti ni bilo moštva v Evropi, ki bi doseglo zmago v Barceloni, in zlobni jeziki, predvsem seveda moštva, ki so občutljivo izgubila, so govorili, da je porazov krivo neobčutljivo občinstvo, ki na neverjeten način »drukca« za svoje milice. Radi tega je prišlo ime Barcelona na kraje, katerim so očitali, da imajo občinstvo, radi katerega ni mogoče zmagati. V zadnjih letih so gostovanja v Španiji prenehala, španski nogomet je izgubil na privlačnosti, bolj pravilno povedano: konkurenca je zrasla v Italiji, ki pa ni bila tako nevarna. Toda Španci hočejo ponovno navezati stike s srednjeevropskimi klubi in so največ radi tega prišli iz svoje trdnjave, da pokažejo enkrat brez svojega občinstva, kaj znajo.

Edino moštvo v naši državi, ki si je upalo v Barcelono, oziroma v Španijo, so bili zagrebški »purgarji«, ki so bili tudi prvo evropsko moštvo, ki smo proti Barceloni zmagali. Sedaj vračajo po desetih letih Španci posej Zagrebu. Medmestna tekma Zagreb—Madrid je sklenjena. Vrhila se bo 2. ali 3. septembra. Prvotno so nameravali povabiti špansko reprezentanco v Belgrad, toda zahteve Zamorinega moštva so bile velike in Belgrad jim je bil od rok. Skozi Zagreb bodo pa potovali. Zato tudi ni bilo ravno težko doseči, da nastopijo Španci v Zagrebu. Organizacijo tekme je prevzel ZNP in se dobro pripravlja. V zgodovini našega nogometa se bo prvič igrala nogometna tekma ponoči. Običaj, ki je prišel k nam iz tropičnih krajev, kjer je podnevi nemogoče igrati radi silne vročine. V Zagrebu pa organizirajo tekmo ponoči radi tega, ker se vrši na delavni dan in je le tako mogoče, da bodo prišli vsi ki prireditelji, ki se zanimajo za nogomet. Moški električni reflektorji bodo obsevali igrišče. Zanimanje za nastop moštva Zamore je veliko po vsej državi in se bo ta tekma Zagrebčanom gotovo dobro izplačala. Tudi v Ljubljani se pripravljajo, da bodo šli v Zagreb k tej zanimivi prireditvi.

Splitški Hajduk je poslal na JNZ predlog, naj sodelujejo v tekmovalju v ožjem državnem prvenstvu že Hašk, Jugoslavija in Slavija iz Osijeka. To največ radi tega, da bi bilo tekmovalje za državno prvenstvo bolj zanimivo. Ta predlog je pa Zveza odbila, ker ne more sprejeti sklepa glavnega zborovanja, da sodeluje v državnem prvenstvu samo šest klubov.

V soboto in nedeljo slavi Concordia 25 letnico obstoja. Ob tej priliki sodeluje tudi budimpeštanski Ferencvaros, ki bo igral proti Gradjanškemu in Concordii. S Ferencvarosom se pogaja tudi Ilirija in bo skušala doseči, da Ferencvaros nastopi v torek v Ljubljani. Ker je to delavni dan, ne vemo, ako ne bi kazalo — seveda ako uspe angažirati Ferencvaros — prirediti tekmo zvečer pri električni razsvetljavi, kar bi bilo tudi za naše sportnike senzacija.

Ker ne nastopijo Španci v Belgradu, tam niso v zadržih. Prihodnjo soboto bo gostovala Hungarija, 12. in 13. septembra pa Rapid. Gotovo lep orogam.

Srednjeevropski pokal. Letos je v tej borbi nastal čuden položaj. Madžari so namreč popolnoma izpadli od nadaljnjega tekmovalja. Tako je bil Boockai s 3:0 in 4:0 poražen od Vienne, dočim je Hungaria izgubila napram WAC. Srdit boj se bje tudi med Čehi in Italijani, pri čemer pa imajo Italijani več areče. V semifinalu pa bodo imeli letos tudi Dunajčani važno besedo.

Gluhonema olimpiada. V Nürnbergu se je vršila olimpijada gluhonemih, in sicer v nogometu, lahki atletiki in plavanju. Udeležile so se te slavnosti Madžarska, Švica, Norveška, Avstrija, Belgija, Danska, Nemčija, Češkoslovaška, Anglija, Finska, Francija in Italija. Dvanajst držav torej je poslalo svoje delegacije in tekmovalce. V nogometnem turnirju je zmagala Nemčija. Sledila je Avstrija in Češkoslovaška. V lahki atletiki so se obnesli posebno Danci, dočim so Madžari nadkriljevali v plavanju.

Kranj

Vodna katastrofa na jezu. Elektrarna Mayr in drug je julija meseca pričela s pripravljalni deli za povečanje in zvišanje jezua na Kokri poleg električne centrale. Ob lepem in suhem vremenu v juliju mesecu in prvi polovici avgusta so dela zelo lepo napredovala. Kokra je bila sprico suše neznatna in ravno te dni so nameravali pričeti z betoniranjem. Stalno deževje zadnjih dni pa je osušeno in prazno strugo Kokre napolnilo s precej naraslim vodovjem. Zlasti je v ponedeljek proti večeru v gorah moralo zelo deževati, ker je v torek zjutraj Kokra pričela kar vidno narasčati. Stari jez, ki je že krepko prenesel mnogo lučje povodnji, ni bil ogrožen, pač pa so bila v nevarnosti nova začeta dela. Mogoče bi započela naprava še na kak način prenesla vodno silo, ko je pa nevarnost tičala drugje. Severno od centrale so napravili v strugi Kokre več kot 100 m dolg tir, iz desek in tramov, ki so bili zabiti globoko v tla. Po tem tiru bi vozili material. Vodna moč pa je ta leseni tir, ki je bil močno skupaj zbit, dvignila ali bolje rečeno izruvala iz tal, vlekla seboj do jezua, ter ga navpično s silno močjo treščila navzdol v novo napravo, ki takim udarcem ni bila kos in posledje je voda imela lahko delo, da je rušila in uničevala. Škodna nastala po povodnji je precejšnja. Uničeno je delo več kot enega meseca. Vprašanje je, če bo sprico bližajoče se jeseni mogoče izvesti delo.

Novo mesto

Senzacionalna tatvina. Novomeški trgovec g. E. K., ki ima svojo trgovino v Kandiji tik mostu, je pred kratkim prišel na sled večji tatvini v svojem skladišču in deloma tudi v trgovini. Prišel je stvar preiskavati sam, in javil tudi policiji in orožnistvu, ki so storili potrebne korake, da izsledijo krivce. Dognalo se je, da je blago, kakor: sladkor, riž, kava, cement, bencin itd. kar na debelo romalo iz skladišča. Nekateri brezvestni trgovski zastavljenci so zlorabili zaupanje svojega gospodarja in kradli ter prodajali blago raznim odjemalcem, kateri najbrže niso vedeli, odkod blago izhaja. Ti so blago dobili po zelo nizki ceni. Največ blaga so baje spečali v Kandiji in Drski. Mislile, da stvar ne bo prišla na dan, so jemali vedno več in prodajali vedno bolj korajžno; nekemu so celo z vozom vozili blago na dom. Pa so se le preveč zaleteli in sedaj bodo morali dati pred sodiščem odgovor za svoja nepoštena dejanja.

Na meščanski šoli v Novem mestu se vrši 2. sept. ob 8 sv. maša. 3. sept. pa se prične redni pouk.

Dvojni obraz arktide

Prvi obiskovalci polarnih krajev — Polarna noč — strah na smrt obsojenih — Čar polarne narave

Ni je menda pokrajina na svetu, ki bi tako različno vplivala na posameznike kakor svojevrstna kučma naše zemlje severno od tečajnika.

V začetku 17. stoletja, ko je bilo polarno raziskovanje še v povojih, so se začeli posebno Angleži živahno zanimati za Svalbard (Snitzberge). Gori so se dale delati izvrstne

prikljenila nase, da je postal polarni raziskovalec. Bil je znanstveni vodja več znanstvenih ekspedicij, tako tudi »Krasinove« ekspedicije, ki je rešila Nobileja in tovariše. Načeloval je tudi znanstvenemu oddelku »Zeppelinove« polarne ekspedicije. Za bodočnost ima še mnogo polarnih načrtov.

Polarni raziskovalec Courtauld se je bil

Sir Herbert Samuel, vodja liberalnega desnega krila, in lord Reading, bivši indijski podkralj, člana novega angleškega kabineta.

kupčije z lovom na kite in morske pse. Lov je bil pa po tedanjem mnenju mogoč le v kratkih poletnih mesecih, kajti za tedanje praznovorno človeštvo je pomenjala večna polarna noč peklensko grozo, v katero se nihče ni upal. Toda kupčija je kupčija in Angležem in Holandcem je bilo veliko na tem, da bi njihove lovške postaje delale tudi pozimi. Razpisali so velike nagrade za tistega, ki bi se drzil na Svalbardu prezimiti — toda takega junaka ni bilo med živimi.

lani udeležil angleške ekspedicije na Grenlandijo, ki je hotela proučiti pogoje za zračno zvezo med Veliko Britanijo in Kanado. Courtauld se je z enim spremljevalcem odpravil na ledeno goro, ki je bila dolocena za meteorološko postajo. Točka leži 3000 metrov visoko in je oddaljena od Angmagsalika, kjer se je nahajal glavni tabor ekspedicije, 250 kilometrov. Meseca oktobra je krenila iz tabora manjša skupina mož, da bi Courtaulda in tovariša preskrbela z živili. Potovanje do

Veličastna prireditev katoliške mladine v Fischtaigrundu pri Berlinu. Slovesno službo božjo je opravil berlinski škof dr. Schreiber.

Slednjič je prišla »Moscow Company«, ki je imela svoj sedež v Londonu, na nečloveško misel, da bi na otoku izpostavili skupino na smrt obsojenih zločincev. Ko so oblasti namero odobrile, so obljubili obsojencem pomiloščenje, če bodo preživeli eno zimo na Svalbardu. Ko se je pa ladja z obsojenci približala otoku ter so čudni potniki zagledali obličje polarne pokrajine, so padli na kolena in s povzdignjenimi rokami prosili, naj jih

Courtauldove postaje je trajalo celih šest tednov. Slabo vreme in pomanjkanje živil je sililo na izpraznitev postojanke in na odhod v glavni tabor. Courtauld pa se je odločno branil zapustiti postojanko in je vstrajal na tem, da ostane sam na opazovalnici in nadaljuje delo. Ta svoj sklep je naznanil načelniku ekspedicije Watkinsu pismeno in izjavil, da prevzema sam vso odgovornost. Njegovi tovariši so se slednjič brez njega vrnili v

»Nautilov« posadka s sirom Hubertom Wilkinsonom (X). Po zadnjih vesteh je podmornik »Nautilus«, ki je bil dospel do plovčnega ledovja, iz Adventskega zaliva krenil nazaj proti jugu.

odpeljejo nazaj v domovino in jih usmrte... Tako strašen se utegne zdeti komu obraz arktide.

A ne vsakomur, posebno danes ne. So ljudje, ki jih arktično ozemlje z neodoljivo silo vabi v svoje območje. Profesor Samojlovič na primer! Njega je bila ruska carska vlada kot socialnega revolucionarja izgnala v Arhangelsk. Tam je preživel več let. V teh letih ga je bela pokrajina s toliko ljubeznijo

Angmagsalik in mu obljubili, da ga pridejo prihodnje pomlad iskat. Tako je ostal 27 letni raziskovalec sam sredi večnega snega in ledu, brez vsake najskromnejše udobnosti in izpostavljen neznanim nevarnostim. Arktida ga je nagradila in ga letos zdravega vrnila njegovi domovini.

Meni samemu — piše Arthur Koestler — ostane nepozaben vtis, ki ga je napravila na nas vse Nansenova dežela, ko smo prvič leteli

čez njo. Polnočno sonce je stalo približno tako visoko kakor pri nas sredi poletja pozno popoldne. Toda barve, barve, ki so kakor žareča lava preplavljale nebo, vodo in ledovje! Ledeniki so žareli v vijoličastem sijaju; morje se je izpreminjalo od smaragdno zelene do temno zlate barve; obzorje je plamenelo oranžno za mlečnimi meglenimi koprenami. Slika, ki je bila skoraj preveličastna, da bi bila lepa; ni vzbujala vedre radosti, marveč prejši grozo; človek ni vedel, ali se pred nami šumeč odpirajo vrata nebes ali pekla. In skoraj svetoskrunsko se nam je zdelo s predznim renčanjem naših motorjev motiti veličastni molk bele puščave, ki se je zavarovala proti vpadu ljudi z ledenim oklepom. Tak je drugi obraz arktide.

Samo kdor sever ljubi, se mu zdi tudi lep — kdor pa te ljubezni ne čuti, se mu zdi neizrekljivo grozovit in vreden vsega sovraštva.

Jubilej nemškega inženirstva

Dne 12. maja letos je preteklo 75 let, odkar je bilo ustanovljeno društvo nemških inženjerjev (Verein deutscher Ingenieure, okrajšano VDI). V malem kopališču Alexisbad v Harzu se je zbralo takrat k ustanovni skupščini 23 mladih idealistov. Med ustanovitelji najdemo slavna imena, znana tudi izven stroke, kakor Caro, Euler in druga. Iz

Romunski princ Nikolaj gost maršala Piłsudskega. Princ je prišel na Poljsko kupovat vojaška letala.

skromnih početkov je zrastle močna organizacija, ki ni samo ena izmed največjih na nemškem ozemlju, ampak celo ena izmed največjih na svetu, ki sega preko meja in oceanov. Časopis, ki ga izdaja to društvo pod imenom Zeitschrift VDI ne manjka na mizi nobenega inženjerja. Poleg tega pa izdaja društvo preko lastnega založništva še nebroj drugih publikacij in časopisov. Delovanje tega društva ne sega samo v praktično udejstvo-

Danec Helge Haugen, ki je zmagal na kolesarskih tekmah svetovnih mojstrov v Kopenhagenu.

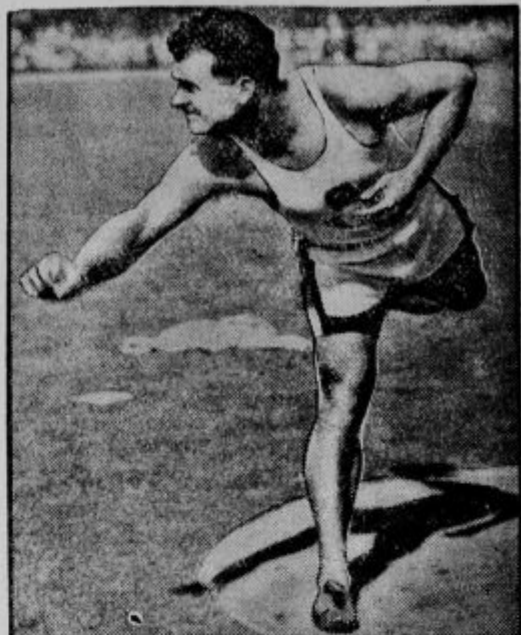
vanje tehnike. Iz obsega predavanj na letošnji slavnostni skupščini v Kölnu moremo jasno spoznati univerzalnost delovanja na praktičnem in znanstvenem polju. Od glavnih predavanj naj omenimo samo sledeča: tehnika gorenja, tehnika varjenja, napredek gonilnih motorjev, nadaljevanje in izpopolnjevanje inženjerske izobrazbe, zgodovina tehnike, tehnika barvanja, premogekopi za rjavi premog, turbostroji in nova pota prometne tehnike. — Slavnostnih zborovanj so se udeležile tudi inozemske organizacije iz 18 držav, tudi prekomorskih, ki so bile zastopane po svojih odposlancih. Časopisje, ne samo strokovno, je o zborovanju obširno poročalo.

Z 21 leti odvetnica

21 letna Harriet Rothschild Cotton je te dni v Tampi (Florida) dovršila in dobila svojo prvo pravdo. To je najmlajši odvetnik v Združenih državah. S 16. leti je postala reporterka, tri leta nato je sklenila, da bo študirala pravo in postala odvetnica — kazenska zagovornica. Namero je izvršila popolnoma iz lastnih sredstev in pred kratkim z izvrstnim uspehom prestala odvetniški izpit. Takoj nato je v najlepšem delu mesta otvorila svojo odvetniško pisarno, v katero je sedaj pravi naval klientov. Menda ni treba še posebej navajati, da je gdč. Rothschild-Cotton ne le mlada, marveč tudi zelo lepa, kar ji v njenem poklicu po vsej priliki nič ne škodi.

Skrivnostna smrt japonskega milijonarja

Nedavno je z luksuz. parnika »Belgenland« na skrivnosten način izginil japonski trgovec s svilo Fujimura. Preden je izginil, se je med drugim nahajala v njegovi družbi neka zelo znana filmska dama, na katero je

Leik Krenz, znameniti angleški metalec diska, ki mu je od 1. 1929 pripadal svetovni rekord, je v San Franciscu utonil.

padel sum umora. Sedaj poročajo, da so ameriške oblasti dognale, da je znašal bančni konto Fujimura, ko se je vkrcal na »Belgenland« samo še deset šilingov, dasi je trgovec veljal za milijonarja. Fujimura se je bil pred šestimi meseci na nekem svojem potovanju seznanil z igralko Mary Reissner iz Birminghama v Alabami in izdal potem zanjo v par mesecih 67.000 funtov šterlingov. Igralkin odvetnik, ki si na svojo roko prizadeva, da bi odkril skrivnost Fujimurovega izginotja, je večkrat po telefonu prejel opomin, naj opusti nadaljnjo poizvedovanje, ker bo moral drugače plačati s smrtjo.

Kakšna je mladina v resnici

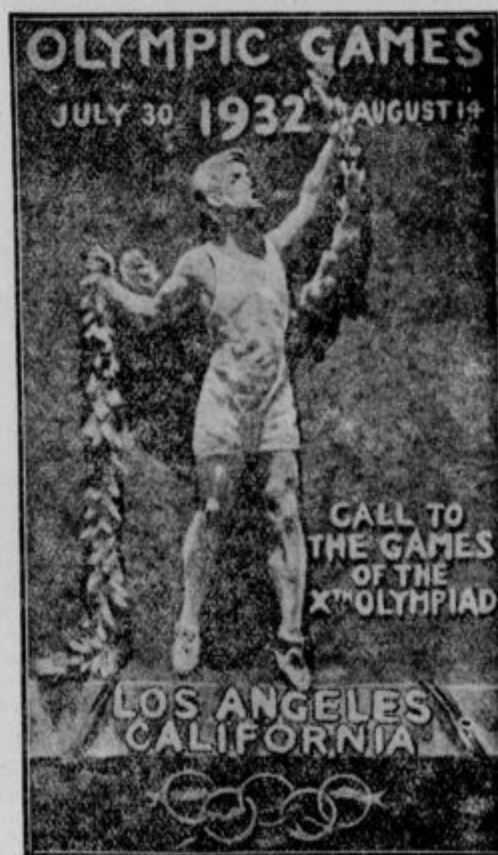
St. John Erskine je napisal o mladini naslednjo drzno sodbo:

Nada sveta tačas ni mladina, marveč ljudje srednjih let. Sele proti sredi življenja se začne v človeku uveljavljati dobrota in plemenitost.

Najnevarnejša oseba v vsakem občestvu je — mladi mož ali mlado dekle, ki sta odločena, da prezirata vse, karkoli bi se bilo utegnilo zgoditi na svetu pred njunim rojstvom. Dejansko živi danes mnogo mladih ljudi obojega spola, ki verjejo, da je svet nastal šele leta 1918.

So dobe, ko ves svet prevzame manija, da obožuje mladost. V moji mladosti je to veljalo za krivoverstvo, kajti samo starosti se je priznavala predprava izkušnje in znanja. Danes velja za krivoverstvo, če si starost prilagaja znanje, izkušnje in vednosti.

Čas je, da začnemo o mladini pametno misliti. Nič ni bolj nespametnega kakor neprestano govoriti le o dobroti in plemenitosti mladine. Mladina je prostaška, kruta in ozko-srčna...

Drugi plakat za X. olimpijado, ki se bo vršila od 30. julija do 14. avgusta 1932. v mestu Los Angeles v Kaliforniji. Oglejmo si sliko in primerjajmo z njo nekatere plakate za podobne prireditve pri nas

Vojna proti političnim gostilnam

Razni politični atentati in procesi v Prusiji so pokazali, da so nekatere gostilne prava gnezda političnih zarot in nasilij. Po teh gostilnah so urejeni pravi glavni stani političnih struj; tu so stalne straže in po sobah stoje vojaške postelje. Oblasti začenjajo sedaj boj proti tem gostilnam; določile jim bodo posebno policijsko uro (do 7 zvečer) in prepovedale izobešati izzivalne zastave.

Obseg gospodarske krize

Eno največjih in najpogostejših vprašanj našega gospodarskega življenja je, katera vrsta naše industrije je po sedanjih obsegi gospodarski krizi najbolj prizadeta. Saj je vendar od tega vprašanja odvisna naša gospodarska in davčna politika, naša zakonodaja itd. itd. Dravska banovina nima urada, ki bi se bavil z narodno-gospodarsko statistiko v večjem obsegu. Vselej tega so najprimernejše in najzanesljivejše tozadevne statistične ugotovitve Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, pri katerem so med 100.000 zavarovanimi delavci, zaposleni v 25.000 obratih in pri 20.000 podjetnikih, zastopane vse industrije razen sledečih izjem:

1. Rudarji ca. 14.000 po številu, ki so zavarovani pri Bratovski skladnici.
2. Železničarji ca. 12.000 po številu, ki so zavarovani pri Bolniškem fondu drž. prometa, osebn. (humanitarnem fondu).
3. Privatni nameščenci ca. 5000 po številu, ki so zavarovani pri privatno društvenih blagajnah in sicer pri »Trgskem bolniškem in podpornem društvu« in pri »Merkurju«.
4. Državni, samoupravni in javni uradniki ca. 20.000 po številu ki so oproščeni zavarovanja oziroma so zavarovani pri državnih in drugih fondih.
5. Poljedelska delavci ca. 50.000 po številu kateri so načelno zaenkrat še izvzeti iz zavarovalne dolžnosti.

Za tu našteje izjeme sledeče številke načelno ne veljajo. Kot merilo za večino gospodarske krize v posamezni industrijski panogi smemo uporabljati padec zaposlenih delavcev v gotovem časovnem obdobju n. pr. od 30. VI. 1930 do 30. VI. 1931 izražen v odstotkih.

Industrijska skupina	Število zavarovancev 30. VI. 1931.	Absolutni prihodek v milij. 1931.	%
Usnjarska industrija	1.934	585	-23%
Pisarne in denarni zavodi	888	241	-21%
Kemična industrija	2.610	495	-16%
Lesna industrija	13.186	1988	-13%
Živilska industrija	4.833	653	-12%
Poljedelstvo	737	94	-11%
Tekstilna industrija	8.295	828	-9%
Oblatinska industrija	9.810	856	-8%
Trgovina	4.734	388	-8%
Kovinska industrija	8.545	243	-3%
Papirna industrija	2.284	64	-3%
Kamenje in zemljine	6.022	126	-2%
Saniteta in higijena	1.992	6	+0%
Gradbena industrija	15.921	788	+5%
Gospodinjstvo	8.405	512	+6%
Promet	1.789	144	+9%
Gostilne, kavarne, in pre-nočišča	3.513	312	+10%
Poligrafija	1.184	110	+10%
Gledališča, prosti poklici in razno	1.426	276	+24%
Rudarstvo in topilnice	260	180	+225%
Skupaj	93.418	4233	-4%

Največji padec izkazuje usnjarska industrija -23%, katera je do lanskega leta še napredovala za +4%.

Pisarniško osebje je zavarovano pretežno pri privatno društvenih blagajnah »Trgovsko in podporno društvo« v Ljubljani in »Merkur« v Zagrebu, ki ima svojo podružnico v Ljubljani. Te številke nimajo pravega narodno-gospodarskega pomena.

Kemična industrija izkazuje zelo velike oscilacije. Lansko leto je napredovala za +28% in letos je padla za -16%. Te oscilacije so se posledica naše carinske politike, katera je svojočasno najbolj prizadela kemično industrijo.

Lesna industrija je naša »Ahilova petas«. Od konca stabilizacijske krize, to je od konca 1925 do konca 1929 je ta industrija najbolj uspevala. V treh letih je napredovala skoraj za 50% (od 11.173 letnih delavcev v letu 1926 na 16.301 delavca v letu 1929). Tako zveni ruski dumping pri izvozu lesa je najprej in najboljše udaril našo lesno industrijo. Mesto rapidnega napredovanja imamo sedaj rapidno nazadovanje lani za -7% in letos za -13%. Z vsa verjetnostjo smemo sklepati, da se bo to nazadovanje še nadaljevalo.

Sledeče industrije: živilska industrija, poljedelstvo, tekstilna in oblačilna industrija, katere produkcijo dobrih, potrebnih za vsakdanje življenje vsakega človeka in nadalje trgovina izkazujejo nazadovanje od nekako letnih 10%. Večina nacionalnih ekonomov si tolmači gospodarske krize s pomočjo tako zvane hiperprodukcije teorije. V teži za čim večjim profitom producirajo podjetniki današnjega kapitalističnega sistema proizvodnje več dobrin kakor jih zahteva potreba. Ko so pa skladišča polna in povpraševanje slabo, se ustavijo obrati in odpuste delavci, kateri ob brezposelnosti nimajo sredstev za nakup hiperproduciranih življenjskih potrebščin. Iz stališča vsakega posameznega podjetnika je odpuščanje delavcev ob času gospodarskih kriz umljivo, toda s stališča celokupne industrije je pa to samo »circulus vitiosus«, ki povečuje in podaljšuje gospodarske krize. V tem oziru je absolutni gospodarski liberalizem vsakega posameznega producenta škodljiv ne samo konzumpciji, ampak tudi produkciji. Ingerenca nadzornih oblasti je torej nujno potrebna za ublažitev kriz.

Interesantno in poučno je pa dejstvo, da ostale industrije, katere ne producirajo dobrin potrebnih za vsakdanje življenje proletarijskih mas, tudi v času sedanjih gospodarske krize napredujejo ali pa vsaj ne nazadujejo v znatnejšem obsegu.

Kovinska industrija, katera služi v prvi vrsti produkciji novih strojev t. j. novega kapitala, papirna industrija, katera služi kulturnim potrebam (časopisi, knjige itd.) in kamenje in zemljine, ki služijo v prvi vrsti stavbarstvu t. j. novemu kapitalu, izkazujejo neznatna nazadovanja od ca. 2%. Saniteta in higijena valed vsestranskega napredovanja socialne medicine polagoma raste. Gradbena industrija (zidanje palač in drugih stavb, regulacija Ljubljane, gradba novih tramvajskih prog in cest itd.), gospodinjstvo (služkinje), promet (avtobusi), gostilne kavarne in prenočišča (t. j. tako zvana tujska industrija, letovišča, kopališča itd.), poligrafija (tiskarstvo) in gledališča (kino itd.) pa izkazujejo znatno napredovanje lansko leto kot letos ter tako zaposlujejo nove delavce in bližajo in krajšajo sedanje gospodarske krize. Podatki OUZO o rudarstvu nimajo narodno-gospodarskega pomena, kakor smo v začetku omenili.

Ako na kratko rekapituliramo gornje statistične rezultate, vidimo, da obstaja bistvo sedanje gospodarske krize (z malimi specialnimi izjemami, n. pr. lesna industrija) v ca. 10% nem nazadovanju onih industrijskih panog, katere producirajo ekstenzivne dobrine (to so dobrine, neobhodno potrebne za vsakdanje življenje vsakega, torej tudi vsega proletariata, kateri tvori pretežno večino naroda). Sem spada: usnjarska industrija, živilska

industrija, poljedelstvo, tekstilna in oblačilna industrija. Kot nadaljnja posledica nazadovanja teh industrij pada tudi trgovina, ker brezposelnost zmanjšuje kupno moč ljudstva.

Ostale industrijske panoge, katere producirajo nov kapital (kovinska industrija, kamenje in zemljine, gradbena industrija, promet gostilne itd.) ali pa katere producirajo kulturne in luksuzne dobrine (papirna industrija, saniteta, gospodinjstvo, poligrafija, gledališča itd.), pa napredujejo tudi ob času sedanje gospodarske krize ali pa vsaj vzdržujejo isti tempo produkcije kot pred krizo.

Gospodarska podjetnost ne miruje niti v času najhujših kriz. Razlika je samo ta, da je v času gospodarskega poleta podjetnost pretežno usmerjena na produkcijo dobrin, katere konzumirajo tudi revnejši sloji, dočim je ob času gospodarskih kriz podjetnost pretežno usmerjena na produkcijo dobrin, katere konzumirajo samo premočnejši sloji, ali pa na produkcijo kapitala in obkrožitelnih dobrin, od katerih ima proletarijat samo posredno korist, namreč v novi zaposlitvi.

Vsekakor je zelo interesantno, da se na podlagi statistike OUZO da ugotoviti idejno tako globoke in stvarno tako važne strani sedanje gospodarske krize.

Hmelj v donavski banovini. Po pravkar objavljenih podatkih o posejani površini donavske banovine je z hmeljem zasajenih v celih banovini letos samo še 827 ha. To je ogromna razlika v primeri z letom 1928, ko je znašala posajena površina še na tisoče ha (ca. 8000 ha).

Borza

Dne 26. avgusta 1931.

Denar

Devizni tečaji so bili danes čvrsti. Promet je bil znatnejši. Privatno blago je bilo zaključeno deloma v devizah London in Newyork, v ostalih devizah je intervenirala Narodna banka.

Ljubljana. Amsterdam 2284.27-2291.11, Brusel 789.92-792.28, Curih 1103.25-1106.55, Dunaj 795.98-798.88, London 275.17-275.93, Newyork 5652.72-5669.72, Pariz 222.08-222.69, Praga 167.60-168.19, Trst 296.16-297.06.

Zagreb. Amsterdam 2284.27-2291.11, Dunaj 795.98-798.88, Brusel 789.92-792.28, London 275.17-275.93, Milan 296.16-297.07, Newyork kubel 5652.72-5669.72, ček 5652.72-5669.72, Pariz 222.08-222.69, Praga 167.60-168.19, Curih 1103.25-1106.55.

Skupni promet brez kompenzacij 9.2 milij. Curih. Belgrad 9.05, Pariz 20.1344, London 24.965, Newyork 513.62, Brusel 71.65, Milan 26.86, Madrid 45.75, Amsterdam 207.20, Dunaj 72.20, Stockholm 137.40, Oslo 137.25, Kopenhagen 137.25, Sofija 3.72, Praga 15.21, Varšava 37.55, Budimpešta 90.025, Atene 6.65, Carigrad 2.4325, Bukarešta 3.055, Helsingsfors 12.92.

Belgrad. Amsterdam 2284.27-2291.11, Brusel 789.92-792.28, Curih 1103.25-1106.55, Dunaj 795.98-798.88, London 275.17-275.93, Newyork 5552.72-5669.72, Pariz 222.08-222.69, Praga 167.60-168.19, Trst 296.16-297.06, Kopenhagen 1513.30-1517.85.

Vrednostni papirji

Danes je bila tendenca za državne papirje čvrstejša in so večina narasli. Volja škoda je v Zagrebu prišla celo na 344. Prometa je bilo malo. Živahnosti je bil trg bančnih papirjev, med katerimi se je Zemaljska uvrstila od 114 na 115. Industrijski papirji so ostali v glavnem neizpremenjeni in so bili zabeleženi zaključki v delnicah Praga, Osijske Sečerane in Vev. Trboveljska se je uvrstila od 225 na 227.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 80 bl., 7% Bler. pos. 70 bl., Celjska 150 den., Lj. kred. 120 den., Kred. zavod 195 den., Vevče 120 den., Stavbna 45 den., Ruše 125 den.

Zagreb. Drž. pap.: 7% invest. pos. 72-74, agrarji 41-44, vojna škoda ar. 342-344 (342, 344), kasa 341-344 (342), 12. 348-352, 8% Bler. pos. 79.50-80 (79, 79.50), 7% Bler. pos. 69-70 (69.50, 69.70), 7% pos. Drž. hip. banke 69 den., 6% begl. obv. 56-57, Bančne delnice: Hrvaška 50 den., Poljo 52.50-55, Kredbita 121-122, Union 150-155 (150), Jugo 67-68 (67), Lj. kred. 120 den., Medjunarodna 68 den., Narodna 5490-5450, Obrtna 36 d., Prasljednica 957.50-965 (957.50), Srbska 190-191 (190), Zemaljska 114-115 (114-115). Industrijske delnice: Nar. sum. 25 den., Guttmann 110 den., Slavonija 200-205, Našice 800 bl., Danica 65 den., Pivara Sar. 200 den., Drava 212.50-220 (212.50), Sečerana Oskje 216-218 (216), Osi. ljev. 210 den., Brod. vag. 50 bl., Union 40-60, Vevče 120-122 (120), Isis 41 bl., Ragusea 300-330, Oceania 190 den., Jadr. plov. 480 bl., Trboveljska 224-226 (225, 227).

Belgrad. 7% inv. pos. 75 bl., agrarji 41-45, vojna škoda 386-337 (200 kom.), 12. 347-348 (400 kom.), 6% begl. obv. 56-57.50 (900.000), 7% Bler. pos. 68 (1000 dol.).

Notacije državnih papirjev v Newyorku. London: 7% Bler. pos. 65.50-66.50, Newyork: 8% Bler. pos. 74.50-75, 7% Bler. pos. 63-63.75, 7% pos. Drž. hip. banke 62.25-65.50.

Dunaj. Podon.-savska-jadrana. 89.75, Wiener Bankverein 14, Escomptes. 149, Zivno 77.10, Ausiger Chemische 26.25, Mundus 70, Alpine 12.10, Trboveljska 26.25, Prager Eisen 252.75.

Žitni trg

Položaj na žitnem trgu je ostal neizpremenjen, ravnotako tudi cene. V Ljubljani stane pšenica: ban. in dbač. 245, gbač. 250, sr. 80/81 kg 1% 212.50, slav. 78 kg 2% 195, vse plačilo v 30 dneh. Moka stane v Ljubljani 330-335, spodaj pa od 255 do 320 po kvaliteti. Ječmen bački stane na jugu 67-68 kg oz. 140 nakl. post., pivarski spoml. pa 64/65 kg 170-180. Bosanski oves stane 140, dočim je koruza ostala popolnoma neizpremenjena.

Novi Sad. Oves bač., sr., slav. 125-130 (promet 2 vag.), ječmen bač., sr. 63/64 kg 115-120, pomladni 67/68 kg 160-170, koruza bač., okol. 50-60, sremska okol. Indija 89-91, okol. 81-93, jban. 85-87.50, otrobi bač., pšen., v jutavrečah 92.50-97.50, fižol bač. beli 2% 165-170. Tendence neizpremenjena, za koruza slaba. Promet: 7 vagonov pšenice, 2 vagona ječmena, 8 vagonov koruze, 5 vagonov moke.

Budimpešta. Tendence slaba. Promet omejen. Pšenica dec. 10.30-10.50, zaklj. 10.30-10.41, marec 11.55-11.76, zaklj. 11.64-11.66, rž dec. 10.50-10.70, zaklj. 10.66-10.63, marec 11.65-11.80, zaklj. 11.73-11.75, koruza maj 12.90-13.06, zaklj. 12.90-12.92.

Hmelj

Nürnberg. 26. avg. tg. Danes je bilo pripeljanih 30 bal tetnanskega in 10 bal hallertauskega hmelja. Povpraševanje je bilo dobro ter je bilo prodanih 20 bal tetnanskega hmelja po 63-65 mark in 10 bal hallertauskega po 53 mark. Kupčija je bila še slaba. Za hmelj lanske žetve in za tuji hmelj ni bilo nobene kupčija.

Od solnca zagorelo zdravo kožo

mladeniške svežosti, zdravega izgleda Vam dasta

NIVEA-CREME NIVEA-ULJE

(olje za
kožo in
masažo)

Oboje vsebuje - edino svoje vrste - eucerit ki neguje kožo, oboje oblažuje nevarnost solnčarice, in daje telesu prekrasno barvo tudi ob oblačnem nebu. Nivea creme hladi telo kadar je vroče. Nivea olje ga varuje pred prehladom vsled prehitrega ohlajanja ob gradnem vremenu. Tako se lahko tudi ob hladnih dneh kopljete na zraku in v vodi. - Nivea-creme Din 3"- do Din 22"-, Nivea-olje Din 23"-, Din 35"-.

Proizvajal: Jugosl. P. BEIERSDORF & CO., d. s. o. j., MARIBOR, Gregorčičeva ulica št. 24.

Maribor

Gojenci pariške politehnike v Mariboru. Včeraj popoldne je prišlo v Maribor z belgrajskim brzovlakom 15 gojencev vojaške politehnike v Parizu. Na okusno okrašenem kolodvoru se je zbralo obilo občinstva, mariborski častniki z vojaško godbo na čelu, vojaško 45. pešpolka, mestni poveljnik general Pavlovič, mestni župan dr. Juvan, zastopnik franc. konzulata Henrik Favre, višji drž. pravdnik dr. Jančič, obmejni komisar Krajnovič, predsednik Zveze industrijecev, ravnatelj Krejčič ter zastopniki rezervnih častnikov, Narodne odbrane, Strelske družine in drugih patriotičnih društev. Godba je gostom na čast zaigrala državno himno, nakar sta izrekla dobrodoščilo general Pavlovič v francoskem jeziku in mestni župan dr. Juvan pa v slovenščini, nakar se je eden od gojencev, ki so jih deklice obdarile s šopki, prisrčno zahvalil za dobrodoščilo. Gostje so v sprejemu krenili skozi mesto z vojaško godbo na čelu v vojašnico kralja Petra, kjer so nastanjeni. Popoldne so si ogledali mariborsko kopališče na Mariborskem otoku. Zvečer so jim priredili pri-Orlic pozdravni banket. V četrtak se odpeljejo z mestnim avtobusom ogledat si elektrarno na Fali ter se bodo nato vrnili v svojo domovino.

Sestdesetletnica obhaja te dni občinski svetniki in znanj narodni delavci Ivan Kajzar. Čestitamo!

S tovarnim avtomobilom je prelomil zapornico na Tržaški cesti voznik tovarnega avtomobila št. 2-312. K sreči se soferju ni zgodilo nič. Zapornico je avtomobil prelomil na dvoje. Baj soferja ne zadene pri tem nobena krivda.

Policijska vest. Predstojnik mariborske mestne policije, nadsvetnik Alojzij Gerzinič, se je vrnil z dopusta ter prevzel svoje posle.

Kap je zadela včeraj popoldne armadnega generala Stanojloviča iz Belgrada, ki se je mudil na inspekcijskem potovanju v Plju. Z vlakom so ga prepeljali v Maribor. Moštvo mariborskega reševalnega oddelka ga je prepeljalo v splošno bolnišnico.

Na učiteljsku šolskih sester bo vpisovanje za prvi letnik šolskega leta 1931-32 dne 11. septembra od 8-12. Učenke ostalih letnikov naj se vrnejo dne 12. septembra, notranje vsaj do 18. Za učenke na vladni in za otroški vrtec bo vpisovanje dne 1. septembra od 8 do 12. Otvoritvena služba božja pa bo dne 14. septembra; redni pouk prične dne 15. septembra.

Radi neprijavljene uvoza blaga je bilo kaznovanih po mestni občini 35 prizadetih; na torokovi seji mestnega sveta se je obravnavala ta zadeva ter se je kazni na posebno prošnjo odpisala. Razen tega je mestni svet na tej seji dovolil Muzejskemu društvu podpore v znesku 2000 Din in tukajšnji Strelski družini za udeležence državnih strelskih tekm v Belgradu 2000 Din.

Mariborski sport. V soboto in nedeljo gostuje v Mariboru prvotrazredno moštvo SK Hakoah iz Grada. V soboto se gostje poizkusijo z Zvezdovcem, v nedeljo pa z Rapidovci; prvotkrat na Mariborovem, drugokrat na Rapidovem igrišču. Mariborci pa gostujejo v nedeljo v Gradu proti Kastnerju in Oblerjevem in sicer s prvimi in junior-skimi moštvi.

To te nič ne briga. Tako je odvrnil Jakob Bibianko iz Trdinove ulice neznanca, ki ga je domov gredočega v Einspielerjevi ulici vprašal, kdo da je in kam da gre in 35-40 letnemu neznanca na odgovor ni ugaljal; segel je po nožu ter prizadejal Bibianku 2.50 cm dolgo rano, nakar je je po bliskovito ubral v noč. Bibianko se nahaja v zdravniški oskrbi.

Okoliški kmetje so pripeljali na včerajšnji mali trg in sicer na Vodnikov trg 7 vovoz krompirja, kumaric in drugega, na Glavni trg pa 15 vovoz hrušk, jabolk in sliv. Hruške so prodajali po 1.50 do 6, jabolka po 3-5, grozdje 6 do 14, slive 1-2.50 Din. Sena je bilo za 16 vovoz in slame pa za 13 vovoz. V splošnem so cene na včerajšnjem trgu bile običajne.

O neznanem vpletenju, ki so ga bili našli pri Sv. Marijeti, smo že poročali. Neznanečeva usoda je slejkoprej zavita v tajno. Ob raztelesenju trupla se je ugotovilo, da je sicer neznanec umrl radi utonjenja. Na glavi se je ugotovila kožna odrtnina s krvno podplutbo; ta poškodba se smatra za lahko. Ali je morda radi te poškodbe nastal pretres možganov, se radi razkrojastva možganov ne da točno ugotoviti. Poškodba na glavi bi mogla biti prizadjana namenoma od tuje roke kakor je dognala komisija, ali pa radi nesrečnega naključja. Po zunanjih telesnih znakih je možno sklepati na starost 15-18 let. Truplo je ležalo morda osem dni v vodi. Kdo je neznanji utopljenec? Njegovo truplo je oblečeno v suknjo iz črne gube, ki je podloženo s karirasto podlogo. Kroj je navaden kakor je običajen pri podeželskih slojih. Srajca je platnena in cela z običajnim vratnim obšivom ter brez ovratnika.

Mariborski častniki so priredili prisrčen poslovilni večer iz Maribora odhajajočemu podpolkovniku S. Djukiču, ki je premeščen v Peč. Poslovilni večer je potekel v znamenju prisrčnega tovarstva in spoštovanja, ki so ga podprejeli častniki izkazovali svojemu poveljniku. Podpolkovnik Djukič si je v teku svojega službovanja v Mariboru pridobil številnih prijateljev, ki mu želijo ob odhodu iz Maribora čim lepših uspehov na novem službenem mestu.

50 letnico redovnega življenja je obhajal pri tukajšnjih šolskih sestrah p. Klarus Rottman, dolgoletni pridigar ter izpovednik pri šol. sestrah. Slavljence je med vsemi sloji mariborskega prebivalstva dobro znan in priljubljen radi svoje ljudomilosti in prisrčne skromnosti. Naše iskrene čestitke!

Preložitven božjepotnega izleta. Božjepotni izlet na Pljuško goro, ki ga prireda prosvetna družba frančiškanske župnije, se preloži na 6. september. V služnji, da se ga ne udeležijo najmanj 800 oseb, se izlet opusti. Vožnjo in izkaznice je plačati najpozneje do torka jutraj; člani naj gredo na živahno agitacijo, da se bo izlet mogel vršiti.

Glavno vpisovanje na drž. realni gimnaziji v Mariboru za šolsko leto 1931-32 se vrši v torek dne 1. septembra od 8 do 12 in sicer za prvi

razred v ravnateljstvu pisarni, za ostale razrede pa v dotičnih razredih. Naknadni vpisi bodo od 2. do 5. septembra od 9 do 10. V petek dne 11. septembra bo v stolnici otvortvena služba božja, v soboto dne 12. septembra pa bo prvi šolski dan. Potrebna pojasnila so na objavi deski v šolski vozi.

K slavju mariborskih gasilcev je povabljen tudi ban Dravske banovine dr. Marušič; ravnatelj drugi predstavnik oblasti. Kot kumica bo fungirala pri blagoslovitvi Magyrusove lestve županja dr. Angela Juvanova.

Zivilski delavci zborujejo v nedeljo dne 30. t. m. ob pol 10 v svojih društvenih lokalih.

Radio

Programi Radio-Ljubljane

Četrtek, 27. avgusta: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas, plošče, borza. — 13.30 Salonski kvintet. — 19.00 Prof. Pengov: Kako proizvajata flora sladkor in skrob. — 19.30 Drago Ula: Gimnastične vaje. — 20.00 Poročilo o šahovskem turnirju na Bledu, poročila jugoslovanski prvah in velemejster dr. Milan Vidmar v slovenskem, nemškem in francoskem jeziku. — 20.30 Violinski koncert g. Karla Rupla. — 21.30 Operni duetni večer. Izvajata gđ. Vera Majdicova in g. Svetozar Banovec, solista ljubljanske opere. — 22.30 Čas, dnevne vesti.

Petek, 28. avgusta: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas, plošče, borza. — 13.30 Salonski kvintet. — 19.30 Gospodinska ura, gđ. Cilka Krekova. — 20.00 Poročilo o šahovskem turnirju na Bledu, poročila jugoslovanski prvah in velemejster dr. Milan Vidmar v slovenskem, nemškem in francoskem jeziku. — 20.30 Prenos iz Belgrada. — 22.30 Čas, dnevne vesti.

Drugi programi

Petek, 28. avgusta:

Belgrad: 12.45 Radio orkester. 19.00 Popoldanski koncert. 19.30 Vokalni koncert. 20.30 Narodne pesmi. 21.00 Trio koncert. 22.00 Vokalni koncert. — Zagreb: 12.30 Plošče. 20.30 Belgrad. — Budapešt: 12.05 Balalajke. 17.35 Kitara. 18.35 Popoldanski koncert. 20.00 Ciganska godba. 21.00 Dunaj. 22.10 Radio orkester. — Dunaj: 16.00 Popoldanski koncert. 20.00 Kvartet. 21.00 Serenadni večer, igra orkester. 22.15 Večerni koncert. — Milan: 11.18 Plošče. 12.14 Lahka glasba. 19.20 Lahka glasba. 21.00 Varietetska glasba. — Oslo: 20.00 Radio orkester. 22.05 Dvopevi in arije iz različnih oper. — Praga: 19.30 Petje. 20.00 Brno. 21.00 Dunaj. — Rim: 13.10 Lahka glasba. 20.10 Plošče. 21.00 Operetni večer. — Toulouse: 12.45 Simfonični orkester. 20.15 Operna glasba. 22.45 Melodije. 23.30 Plesna glasba. — Stuttgart: 12.35 Plošče. 19.45 Zabavni koncert. 21.00 Dunaj. 21.45 Angleške pesmi. 22.45 Plesna glasba.

FOTOAPARATE

svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon

Rodentstock, Voigtlander,

Welta, Certo itd. ima vedno v zalogi Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. — Zahtevajte cenik! —

Pozor!

Razstavljalec jesenskega velesoja v Ljubljani.

Oddati imam lepe dekoracijske rastline, lovore, palme, in veliko množino manjših rastlin

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1:50 Din ali vsaka beseda 50 par.
Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više.
Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službe iskejo

Prodajalka
dobra manufakturstinja, starejša moč, išče mesto. Gre tudi v trgovino z mešanim blagom. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Dobra moč« št. 9819

Službo določa

Trgovsk. pomočnika
ki se je izučil v večji trgovini mešane stroke na deželi, mlajšega, sprejme takoj trdka Jurej Sterk, Vinica.

Vajenca
tapetniškega, sprejme takoj Anton Cerin v Mariboru, Pristaniška ulica 3.

Zavlaček

Zastopnike
za Dalmacijo, z dobrim nastopom, za prodajo blaga, platna, preprog na odplačila išče fa. Bratfort. Pismene ponudbe osebno oddati na Bratfort, Selenburgova ulica 7. Prednost imajo istrski emigranti.

Pouk

Čamernikova šoferska šola
Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avto). Prva oblast. koncesijonirana. Prospekt št. 16 zastoni. Pišite ponil

Učenkam pletiljam
brezplačen pouk, če si nabavijo pri nas pletilni stroj. »Tehna« družba, Ljubljana, Mestni trg 25/1.

Vpisovanje
v francoski otroški vrtec pri franciskankah, Gorupova 17, 1., 2., 3. septembra od 3—7 popoldne. Šolnina mesečno 55 Din.

Šoferska šola
oblastveno koncesijonirana, I. Gabersčik, bivši komisar za šoferske izpite, Ljubljana, Dunajska cesta 31. Prihodnji redni tečaj 1. septembra.

Dijaki

Dva dijaka
se sprejemata na stanovanje. Grubarjevo nabrežje št. 8.

Dva dijaka
iz boljše družine se sprejemata na stanovanje in popolno oskrbo. Klavir in kopalnica v hiši. Vprašati je pri podružnici Slovenca v Celju.

Dijakinjo
z vso oskrbo sprejemem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 9821.

Dva nižješolca
sprejemem v vso oskrbo za 500 Din mesečno. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 9823.

Dva manjša dijaka
sprejemem na stanovanje in hrano. Vestno nadzorstvo. Zmerna cena. Gosposka ulica 10. Naslov v pritličju.

Dijaka
iz boljše hiše sprejme v popolno oskrbo in primerno nadzorstvo učitelj v Celju. Ponudbe na podružnico »Slov.« v Celju.

Stanovanja

Sobi
v vili »Kras«, Pleteršnikova 24, odda dr. P.

Dve dami
brez otrok iščeta dvo-sobno stanovanje. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 9741.

Opremljeni sobi
ena velika in ena mala s krasnim razgledom, sredi velikega vrta, se odda s 1. septembrom mirnim strankam. Naslov v oglašnem oddelku »Slovenca« pod št. 9773.

Odda se stanovanje
dve sobi, kuhinja in pritlikline, v novi hiši zadaj za Koroščevo ulico na vogalu v Mostah.

Stanovanje
soba, kuhinja, shramba (elektrika, klet, vodovod), oddam. Savlje 73.

Lepa soba
separirana, se odda v centru takoj ali pozneje. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 9822.

Vnajen

Poslovni lokali
na Dunajski cesti št. 29, I. nadst., so se 1. sept. na razpolago. Poizve se istotam.

Razno

Grafolog in hirosaf
N. Sadlucik, v Ljubljani. Čita: karakter, preteklost, sedanjost in bodočnost. Sprejema vsak dan od 9—12 in od 2—7. Naslov: Ljubljana, hotel »Slon«, II. n., soba 64.

Čitajte in širite
»Slovenca«!

Porestva

Stavbne nasvete
daje tehnični biro »Tehna« Ljubljana, Mestni trg 25/1

Vila
blizu centra naprodaj. — Ponudbe pod »Sv. Krištof 1931« št. 9637 na upravo »Slovenca«.

Nova hiša
enodružinska, naprodaj. Tezno, Krekova ulica 4 pri Mariboru.

Hišo z gostilno
in trgovino kupim na prometnem mestu v bližini cerkve in želez. postaje. Ponudbe z natančnim opisom prosim na: Cecilija Fuis, Aleksandrova 18, Murska Sobota.

Prodano

Vrtne zaklopne stole
prodaja pisarna Tribuč na Glinah. Telefon 2605.

Avto »Minerva«
4 cilindrski, 6 sedežen, v izbornem stanju, registrovan, vsled odpotovanja ceno naprodaj. Dnevna poraba 16 litrov bencina. Vprašanja: Mestni trg 5, II., pri g. Bernatovič.

Voz brek
na vzmeh, na oljate osti, v najboljšem stanju, po ugodni ceni naprodaj. Petkovšek Franc, Drenov grič 28, Vrhnika.

Pozor čebelarji!
Prodaj 9 polnih panjev (4 eksportovce in 5 kranjčev) z mladimi maticami. Rudolf Kuhar, Mokronog.

Namizna jabolka
po najnižji ceni razpošilja — lepe suhe gobe kupuje po najvišji ceni Peter Setina, Radeče, Zidani most.

Cirkularna žaga
in »Abrichtmaschine« po zelo ugodni ceni naprodaj. Naslov v upravi Slovenca pod št. 9820.

Dve spalnici
in rujava jedilnica ceno naprodaj: Sodarska steza št. 2, Ljubljana.

Moško kolo
znamke »Peugeot«, dobro ohranjeno, proda Moran, Pred škofijo 21/I.

Fotografski aparat
13×18, z leseno kamero, 2 objektiv, 3 duple kasete, popolnoma dobro ohranjen, ceno naprodaj. Vprašati: Mestni trg 5/II, pri g. Bernatovič.

Kupimo

Srečke, delnice, obligacije
kupi Uprava »Merkur«, Ljubljana - Selenburgova ulica 6, II. nadst.

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah CERNE, juvelir Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Obri

»Javor«
lesna industrija v Logatcu ima svoj lokal za pohištvo tudi v Ljubljani, v novi palači Vzemne varovalnice.

Kašo
ješprenj, ajdovo moko vedno svežo oddaja na debele veletrgovine A. VOLK, LJUBLJANA Resljeva cesta 24.

Kopalne hlače
od 9 Din naprej dobite pri »Luna«, Maribor, Aleksandrova cesta št. 19. Poštna naročila točna.

OPEKA
se zopet dobi: zidna, mala strešna in tlakovci v poljubnih množinah po najnižji ceni. Se priporoča F. JERKO, opekarna CRNUČE.

Čebelarji

Na velesejmu, koja F št. 569—570, dobite vse čebelarke potrebščine po nizkih cenah. — Železnina Fr. Stupica, založba poljedelskih strojev.

Čitajte in širite
»Slovenca«!

Bele in barvaste

ploščice

za

štedilnike

in oblogo kopalnic, kuhinj mesnic itd. dobavlja in izvršuje

najceneje

MATERIAL

TRG. DR. Z. O. Z.

Ljubljana,

Dunajska cesta 36/II.

Telefon 27-16 Brzljavi: Material

Inserirajte v »Slovenca«!

ZAHVALA. Ob priliki prebride izgube našega nad vse ljubljene soproga, očeta in tasta, gospoda

JOSIPA STOČEKA

izrekamo tem potom svojo najglobljo zahvalo vsem, ki so nam izrazili sožalje, darovali vence in šopke ter so nepozabnega pokojnika spremili na zadnji poti. Posebna hvala dvema zastopnicama tkalne tvornice iz St. Pavla pri Prebolu in prijateljski petorici, ki je prihitela z avtom iz daljnj Ljubljane na pogreb.

Krčevina pri Mariboru, 1931.

ZALUJOČI OSTALI

Zahvala

Ker nam je nemogoče zahvaliti se vsakomur posamezno za bogato izraženo sožalje ob smrti našega nepozabnega, dobrega soproga, brata itd., gospoda

dr. Valentina Krisperja

se tem potom najprisrčneje zahvaljujemo vsem, ki so počastili spomin blagopokojnika. Vsem in vsakomur naša najiskrenejša zahvala.

Johana Krisper
in ostalo sorodstvo.

Josip Lavtižar:

Bled in Briksen

Zgodovinska povest iz 17. stoletja.

Fink se j bal, da bi mu nekega lepega večera repatica ne izginila za vselej, ker je zahajala vsako noč nižje za Stolom. Zato mu ni zadostovalo, da bi jo bil ogledoval samo z blejskega gradu, temveč s kake večje višine. Najbolj priprava za to opazovanje je bila gora Višelnica ob severni strani jezera in ne daleč od gorjanske cerkve. Najel je grajskega malega hlapca Miha, da mu je v košu nesel daljnogled, sam pa je šel poleg njega. Ni treba omenjati, da je bil tudi Karo v spremstvu. Ob štirih zvečer — bilo je sv. Stefana dan — ko se je začelo temniti, je dospel Fink na vrh Višelnice. Sneg in mraz sta prizanašala tisto zimo. Blaženi mir je bil razlit po gorah in dolinah, iz mnogoštevilnih zvonikov pa so doneli na uho pozdravi angelskega čiščenja.

Repatica je bila ob petih zvečer navpično nad Stolom, toda že zelo blizu nad njegovim vrhom. Tisto noč se je kazala v posebno čistih obrisih. Zvezdoslov je postavljaj daljnogled na vse strani, da bi dobil najboljše lego, meril je in pisal, da bi natanko določil stališče zvezde ta dan in to uro. Zadovoljen je dovršil svoje delo, vendar pa sklepal iz raznih okoliščin, da bo repatica kmalu izginila. To se je tudi zgodilo. Sledeče tri noči je bilo oblačno, četrto jasno noč pa ni videl repatice nihče več. Prvič se je prikazala 12. decembra, 30. decembra pa je zatnila za vselej na obzorju.

3. Sklep svetega leta 1625.

Blejski župnik Matija Orehar je oznanil v cerkvi sv. Martina v nedeljo po božiču leta 1625. sledeče: »Sv. Silvestra dan 31. decembra bomo obhajali slovesni sklep svetega leta. Povabim vas, ljubi farani, da pridete v obilnem številu k službi božji, ki se začne ob enajstih zvečer. Najprej bo pridiga, o polnoči pa slovesna maša z zahvalno pesmijo »Te Deum laudamus«. Ob tem času bo zvonilo pri farni cerkvi, pri cerkvi na jezeru in pri vseh petih podružnicah. Vi veste, da so papež Urban VIII. razglasili sveto leto s posebnim namenom zato, da bi izginilo Lutrovo krivoverstvo, da jenja huda vojna, ki se vedno bolj širi v našem cesarstvu in da bi bili vsi potrjeni v krščanskem življenju. Naj omenim še to, da je bila letos dovršena največja cerkev na svetu, cerkev sv. Petra v Rimu. Zidali so jo več kakor sto let z doneski kristjanov vesoljnega sveta. Papež Urban jo bodo v novem letu slovesno posvetili. Naj nas ta veličastna hiša božja združuje v ljubezni do poglavarja sv. Cerkev in v verski edinosti.«

Ljudje so pazljivo poslušali župnikovo oznanilo. Nenavadno je bilo to, da se bo začela služba božja ob enajstih zvečer; po drugi strani pa so zopet rekli, da je prav umestna ta odreditev, ker bo o polnoči sklep svetega leta.

Prišel je 31. december. Še pred enajsto uro zvečer je bila cerkev skoraj polna, ob enajstih pa popolno natlačena. Na prižnico je stopil prošt jezerske cerkve Jurij Burnel, ki ga je župnik Orehar v posebnih prilikah rad naprosil kot slavnostnega govornika. Burnel je znal prav po domače povedati, da ga je vsak lahko razumel. Začel je:

»Ob nenavadnem času, ko druge noči počivamo, smo se zbrali danes v častitljivi cerkvi sv. Martina k službi božji. Znano vam je, zakaj obhajamo to redko slovesnost. Konec svetega leta! Hvala Bogu za vse mliosti, hvala vam, do teh mliosti niste zamudili! V procesijah ste obiskovali cerkve grajske župnije. Pričujočo uro, ko se potapljajo zadnje dragocene minute v večnost, ne pozabimo dobrot božjega usmiljenja. Sovražniki verske edinosti so hoteli raztrgati obleko svete Cerkev, papež pa so kot vrhovni cerkveni poglavar na široko odprli zaklade milosti božje, da bi to obleko kolikor je bila poškodovana, zopet popravili in nas sprejeli v eno samo družino. Ja, hude rane je vsekaj Martin Luter tudi naši deželi, toda skoraj vse so že zaceljene; tiste pa, ki še niso, se bodo zacelile polagoma. Saj vi, kar vas je starejših, dobro veste, da je bilo tudi v blejski okolici več takih, ki so jih premotili Lutrovi nauki. In koliko jih je zdaj?«

Na to vprašanje je odgovoril nekdo v cerkvi:

»Še zdaj jih je nekaj.«

Vsi so pogledali na moško stran, kjer je sedel v prvi klopi stari Šimnovec, vzgleden krščanski mož in dolgoletni cerkveni ključar. On je spregovoril te besede.

»Ja,« mu je pritrdil prošt Jurij Burnel in nadaljeval pridigo. »Ja, še zdaj je nekaj krivovercev, ki jih pa moramo ljubiti, kakor smo jih poprej ljubili. Opomnim vas besedi sv. Avgustina. »Bratje moji!« — tako je nagovarjal vernike — »glas vašega škofa doni na vašo ušesa. Prosim vas vse, ki ste v eni Cerkvi: Ljubite tudi tiste, ki niso naši in molite zanje, da stopijo v našo družbo.«